

cijena 1.5 EUR

petak, 12. januar 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1421 godina XXIX

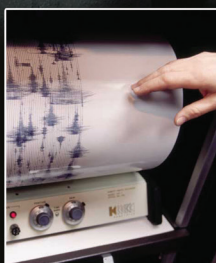
amfilohijev i vučićev kosovski boj

BITKA ZA SVESRPSKI TRON

**novi mandat
zoranu đikanoviću**

**NAGRADA ZA UBICU
TRŽIŠTA KAPITALA**

zemljotresi opet

**ZABORAVLJENA
OPOMENA**

FOKUS

- AMFILOHIJEV I VUČIĆEV KOSOVSKI BOJ:
Bitka za svesrpski tron (Veseljko Koprivica) 8

DANAS, SJUTRA

- Bez srećnog kraja (Zoran Radulović) 11

MONITORING

- NOVI MANDAT ZORANA ĐIKANovića:
Nagrada za ubicu tržišta kapitala (Zoran Radulović) 12

- KAKO DO PJEŠČANOG ŽALA BEZ PLAĆANJA:
Otkup plaža od države (Branka Plamenac) 16

- ZEMLJOTRESI OPET:
Zaboravljena opomena (Predrag Nikolić) 18

INTERVJU

- TEA GORJANC-PRELEVIĆ, DIREKTORICA HRA
Smjena Gorana Đurovića je nezakonita
(Milena Perović-Korać) 21

DRUŠTVO

- POSLOVI MLADOG ĐUKANOVIĆA:
Sipaj, ne pitaj (Milena Perović-Korać) 24

OKO NAS

- PLAV – ODUMIRE LI NAJVEĆE
LEDNIČKO JEZERO NA BALKANU:
Ljepota koja nestaje (Tufik Softić) 32

- OKO IZBORA:
Podjele, ne proljeće (Miloš Bakić) 34

- PREDIZBORNI ULCINJ:
Sve se vrti oko DPS-a (Mustafa Canka) 36

- PREDUZETNICI KOJI SU DOŠLI U KOLAŠIN I USPJELI:
Vide mogućnosti umjesto prepreka
(Dragana Šćepanović) 38

INTERVJU

- DRAGAN BURSAĆ, BiH KOLUMNISTA IZ BANJALUKE:
Zemlja bez države (Veseljko Koprivica) 42

SVIJET

- NEMIRI U IRANU:
Upotreba nezadovoljstva
(Milan Bošković) 44

INTERVJU

- MIRJANA MEDOJEVIĆ,
REDITELJKA:
Glumac je srce teatra
(Predrag Nikolić) 48

FOKUS

SPC je ta koja udara temelje srpske nacionalne politike, a uloga političara u Amfilohijevom viđenju poretka je da ideje realizuju. Kad se jedni istroše SPC, to pokazuje iskustvo, priprema teren za druge izvođače. Vučić sebe vidi kao gospodara, a ne izvršioca. Zato je krenuo svom snagom na Amfilohija. Neće ga štedjeti. Boj će potrajati. Kao uvijek Amfilohije računa na rezultate na - duge staze

STR
8-1029. decembar 2017.
broj 1419-1420.22. decembar 2017.
broj 1418.

OTKUP PLAŽA OD DRŽAVE

Da bi ostvarila ideju o slobodnim javnim plažama Opština Budva može to učiniti isključivo putem zakupa od *Morskog dobra*. Odnosno, može učestvovati na javnom tenderu pod jednakim uslovima kao i svaki zainteresovani investitor i uz plaćanje godišnje najamnine postati zakupac plaže na sopstvenoj teritoriji

STRANA 16

TEA GORJANC-PRELEVIĆ, DIREKTORICA HRA SMJENA GORANA ĐUROVIĆA JE NEZAKONITA

Smjene oba člana Savjeta RTCG, kao i Darka Ivanovića iz Savjeta AEM, izvedene su kao „blic krig“ protiv predstavnika građanskog društva u javnim institucijama vrlo važnim za slobodu medija. Brzina kojom je to izvedeno – u oba slučaja se nije čekalo ni da odluke Agencije postanu pravosnažne, kao i razmjere pravnog nasilja – ignorisani su zakoni po kojima su jedino mogli biti smijenjeni - ukazuju na politički obračun

STRANA 21

SIPAJ, NE PITAJ

Niko više i ne pita kako to sin dvodecenijskog premijera od države opet dobija posao iz oblasti solarne energije kao jedini ponuđač. Konkurencija je i ovog puta - naprasno odustala. Rođen pod srećnom zvijezdom, magičnom, što bi rekao Balašević

STRANA 24

PODJELE, NE PROLJEĆE

Ako DPS riješi da ne kandiduje svoga prvog i jedinog, gotovo je svejedno ko će ga zamijeniti – kad su mogli da izguraju Filipa Vujanovića za predsjednika Crne Gore i Slavoljuba-Miga Stijepovića za gradonačelnika Podgorice, Milica Pejanović-Đurišić im dođe - zor delija. Naravno, uz opoziciju kakva jeste

STRANA 34

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika "Monitor" izašao je u Titogradu, 19. oktobra 1990.

Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

**Glavni i
odgovorni urednik i
V.D. izvršni direktor:**
Esad Kočan

**Zamjenica glavnog
i odgovornog urednika:**
Milena Perović-Korać

Redakcija:

Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić, Mustafa Canka, Tamara Kaliterna, Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović, Predrag Nikolić, Branka Plamenac, Nastasja Radović, Tufik Softić, Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretpлата za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina 78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretpлата na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretpлата za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161

Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

PREMINULA DVOGODIŠNJA DJEVOJČICA

DOK DRŽAVA ĆUTI

Dvogodišnja **Jelena Bogavac** preminula je ove sedmice u Podgorici. Jelena je jedna od tri ćerke **Marijane Bogavac**, samohrane majke koja je mjesecima tražila pomoć nadležnih zbog teške socijalne situacije. Ona je više mjeseci sa djevojčicama provela i bez struje.

Djevojčica je imala šećer, a za sada se ne zna tačno od čega je umrla. Aktivisti nevladinog sektora ukazuju da je smrt nastupila nakon dugogodišnje nebrige državnih organa za sudbinu ove socijalno ugrožene porodice.

Banka hrane, koja je više puta pozivala za pomoć Marijani Bogavac, saopštila je nakon smrti djevojčice: „Jutros su je modru našli. Zamolili bismo vas, humane ljude da pomognete ovoj porodici u najtežem trenutku. Da im se nađete pri ruci, ukoliko imate snage za to“.

JUNKER

ZEMLJE ZAPADNOG BALKANA ZASLUŽUJU PERSPEKTIVU PRISTUPA EU

Predsjednik Evropske komisije **Žan-Klod Junker** izjavio je da zemlje Zapadnog Balkana zaslužuju perspektivu članstva u EU i da ona mora da postavi temelje za njihov prijem.

„Zemlje Zapadnog Balkana zaslužuju perspektivu pristupa EU. Ona neće biti sprovedena u djelo za vrijeme mog mandata na čelu Evropske komisije, ali moramo postaviti temelje za to, a dotične zemlje moraju da se poduhvate neophodnih reformi da bi do pristupa uskoro moglo i da dođe“, rekao je on za *Dojče vele*.

Junker je kazao da je dobro što je Bugarska, kao jednu od najvažnijih tema tokom svog predsjedavanja Unijom, proglasila približavanje Zapadnog Balkana Uniji i naveo da je važan korak na tom putu samit o Zapadnom Balkanu koji će biti održan 17. maja.

Naveo je da će Bugarska kao predsjedavajuća voditi važnu debatu o budućnosti Evrope, pošto će u 2018. godini biti donijete važne promjene za EU - od produbljivanja ekonomske i monetarne unije, preko budućeg uređenja sistema azila, do budućeg budžeta EU.

Povodom izvještavanja evropskih medija koji su skeptični prema bugarskom predsjedavanju i navode da je najsiromašnija i najkorumpiranija zemlja EU, Junker je kazao da činjenice izgledaju drugačije: „Bugarska je od prijema 2004. godine postigla velike stvari. Ona je prošle godine imala rast od 3,9 odsto, zapošljavanje se razvija pozitivno, budžet je pod kontrolom. Državni dug je ispod 30 odsto što je malo, čak i u odnosu na zemlje koje su već uvele euro“.

ERSTE znači prvi.

“Najbolja banka u Crnoj Gori.” - The Banker, dio Financial Times Group

Nagradu je dodijelio The Banker, međunarodni finansijski časopis izdavačke grupacije Financial Times Group, na svečanosti održanoj u Londonu 7. decembra 2015.

PARLAMENT NAREDNE NEDJELJE O DEMARKACIJI SA CRNOM GOROM

Potpredsjednica komisije **Time Kadrijaj** iz Alijanse za budućnost Kosovo izjavila je za Radio Kosova da će članovi komisije u ponedjeljak još jednom razmatrati Sporazum o razgraničenju sa Crnom Gorom i bez obzira na njihov stav proslijediti ga parlamentu.

Sporazum o razgraničenju sa Crnom Gorom je dvije i po godine predmet sporenja. Protivnici sporazuma tvrde da Kosovo njime gubi više od 8.000 hektara teritorije. „Sa ili bez odobrenja komisije, ovo pitanje se mora procesuirati dalje. Ukoliko dobije dovoljan broj glasova, ovo pitanje će biti proslijeđeno na dalje glasanje. Međutim, ukoliko bude više glasova protiv, mi ćemo ipak proslijediti predlog da se glasa protiv. Bilo kako bilo, sa ili bez odobrenja komisije, to se mora proslijediti dalje“, kazala je Kadrijaj.

Analitičari upozoravaju da će građani Kosova nastaviti da budu u izloaciji ukoliko Skupština ovog mjeseca ne usvoji sporazum o demarkaciji. Zamjenik premijera Kosova i ministar za dijasporu, **Dardan Gaši** ocijenio je da je Sporazum postao jabuka razdora između Kosova i međunarodne zajednice.

„Nesposobnost da se riješi pitanje granice sa Crnom Gorom dovela je do tužnih trenutaka u Skupštini i na ulicama glavnog grada, hapšenja i kažnjavanja poslanika, kolapsa Vlade zajedno sa predstavnicima naroda i izbora nove Skupštine i Vlade. Ali, opet, demarkacija čvrsto stoji kao jabuka razdora između nas ovde, na Kosovu, i naših prijatelja - u EU i SAD-a. Ko bi trebalo da odgovori na ovo pitanje kada predstavnici građana nijesu sposobni, ili ne žele da daju odgovor? Narod - suveren - referendumom“, napisao je on u autorskom tekstu.

Za karcinom dojke postoji tretman
koji ne ostavlja nikakve tragove.
PREVENCIJA.

f Za nju

CRNA GORA U BORBI PROTIV RAKA DOJKE

JEDAN CILJ. POBIJEDITI RAK DOJKE!

PRAVA PRIČA
Kamp kampanje

JE LI NEKO MANIPULISAO DOKAZIMA

U sudnici Višeg suda ove se sedmice raspravljalo o izdržljivosti baterija za telefone zaplijenjene od svjedoka saradnika **Aleksandra Sindelića** i optuženog **Bratislava Dikića**.

Rasprava je krenula nakon što je ustanovljeno da su baterije mobilnih aparata koje je Sindelić navodno dobio od optuženog **Eduarda Šišmakova** napunjene 94 i 76 odsto. Dva telefona su u dokaznom materijalu od aprila, zapečaćena. Advokati odbrane tvrde da je riječ o manipulaciji i da je neko u međuvremenu koristio telefone.

Branilac Dikića, advokat **Goran Petronijević** tražio je da u zapisnik uđe krivična prijava koju podnosi protiv NN lica, kako bi se utvrdilo ko je u međuvremenu rukovao telefonima. „Ne može godinu dana stajati telefonski aparat neuključen u depou suda u koverti, a da bude napunjen 94 odsto, takva tehnologija ne postoji, nije otkrivena... Podnosim na zahtjev krivičnu prijavu protiv NN lica koje je manipuliralo ovim, nadam

se da to nije tužilaštvo”, kazao je advokat Petronijević.

Glavni specijalni tužilac **Milivoje Katnić** objasnio je da je tužilaštvo dokaze predalo prilikom podizanja optužnice u aprilu.

„Od tada tužilaštvo sa ovim telefonima nije bilo ni u kakvom kontaktu i ja se takođe nadam da neko od odbrane preko nekog iz suda nije manipulirao ovim dokazima”, rekao je Katnić.

Na poziv sutkinje **Suzane Mugoše** o telefonima se izjasnio vještak za telekomunikacije **Predrag Boljević**. On je kazao da procenat napunjenosti baterija nije sporan, jer je riječ o pametnim telefonima koji isključeni troše dva procenta baterije mjesečno. Kazao je da savremeni telefoni posjeduju softvere koji onemogućavaju da se baterija napuni do njenog fizičkog maksimuma.

„Znači sedam mjeseci su baterije bile ugašene i mislim da je očekivano da je nivo baterije pao 14 odsto, a ne bi trebalo da pređe gubitak od 20 odsto”, tvrdi Boljević.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

**AGENCIJA ZA SPREČAVANJE KORUPCIJE
ČEKA ĐUKANOVIĆA**

IZVJEŠATAJA O IMOVINI LIDERA DPS-A NEMA U REGISTRU

Milo Đukanović, lider Demokratske partije socijalista, sudeći prema registrima Agencije za sprečavanje korupcije (ASK), još nije dostavio izvještaj o svojoj imovini, iako je to po zakonu bio dužan da učini do kraja novembra prošle godine, pišu *Vijesti*.

Đukanović je napustio funkciju premijera 29. novembra 2016. godine, a u zakonu se navodi da je funkcioner dužan po prestanku funkcije jednom godišnje u naredne dvije godine da dostavi izvještaj o imovini.

Posljednji izvještaj o Đukanovićevoj imovini na sajtu ASK-a je iz decembra 2016. godine.

Iz Agencije nijesu novinarima *Vijesti* odgovorili da li su u ovom slučaju utvrdili kršenje zakona.

**posjetite nas na
www.monitor.co.me**

„BUDI ŠAMPIONI!“ ime je ekološke kampanje u kojoj će od 12. do 17. januara stanovnicima sa područja pet nacionalnih parkova Crne Gore NP Lovćen, NP Skadarsko jezero, NP Biogradska gora, NP Durmitor i NP Prokletije biće podijeljeno 7.000 komada platnenih cegera, na kojima se nalazi slogan kampanje *Neću kesu! Imam ceger.*

Kampanju sprovodi Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Javnim preduzećem *Nacionalni parkovi Crne Gore*. U avgustu 2017. godine, pred početak kampanje, sprovedeno je istraživanje na području svih pet nacionalnih parkova Crne Gore, koje je pokazalo da su plastične kese glavni zagađivač prirode.

„U prirodi plastičnoj kesi treba više od 400 godina da se razgradi; spaljivanjem četiri plastične kese potroši se ista količina kiseonika koliko čovjek potroši za jednodnevno disanje, a u vazduh sagorijevanjem odu otrovni gasovi i teški metali“, podsjetili su u Delegaciji EU.

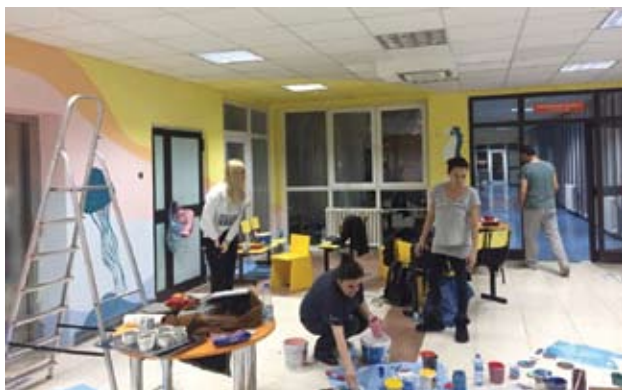

PLUS

STUDENTI Fakulteta vizuelnih umjetnosti Univerziteta Mediteran, u saradnji sa menadžmentom Dječje bolnice u Podgorici, odlučili su da obraduju djecu uoči novogodišnjih praznika i da im prirede praznično iznenađenje.

„Šest studenata specijalističkih studija je u okviru predmeta *likovni atelje* pod mentorstvom profesorice **Marije Džoganović**, počelo sa oslikavanjem murala kako bi boravak djece u ovoj instituciji učinili ljepšim i prijatnijim“, saopšteno je sa tog fakulteta.

Nakon realizacije ove aktivnosti u holu bolnice, planirano je da se slične aktivnosti realizuju i u čekaonicama, hodnicima i drugim prostorijama u ovoj instituciji.

DVJESTA LJEKARA specijalista fali zdravstvenom sistemu u Crnoj Gori. Na primarnom i sekundarnom nivou nedostaje 100 ljekara specijalista, a na tercijarnom, odnosno Kliničkom centru Crne Gore još 100, kazao je ministar zdravlja, **Kenan Hrapović**.

On je rekao da je urađena detaljna analiza kadrovskih potreba u zdravstvu, ali i analiza kadra koji se već nalazi na stručnom usavršavanju. „Svake sljedeće godine ćemo raspisivati po 40 specijalizacija godišnje“, rekao je Hrapović agenciji MINA.

U crnogorskom zdravstvenom sistemu radi 1.647 ljekara, od čega 1.087 specijalista i 93 užih specijalista.

Na stručnom specijalističkom usavršavanju nalazi se 405 ljekara, dok je na užem specijalističkom usavršavanju njih 62. „Povratkom ovih ljekara sa edukacije u zdravstveni sistem, smatramo da će se ojačati svi segmenti pružanja zdravstvenih usluga“, rekao je Hrapović. Što ranije nijesu brojali – ne zna se. Zna se da se na neke od specijalističkih pregleda i dalje čeka mjesecima.

MINUS

CRNA GORA mena procjenu o tome koliko se hrane kod nas baci.

Hranu bacaju proizvođači, trgovački lanci, ugostitelji, ali i sami građani“, kazali su u *Banci hrane*.

U toj organizaciji smatraju da bi veliki dio hrane mogao da se posluži u narodnim kuhinjama ukoliko bi postajao organizivani pristup rješavanju ovog problema. „Naša Vlada uprkos brojnim apelima *Banke hrane* da usvoji, kao što je urađeno u Evropskom parlamentu još 2012. godine, Deklaraciju protiv bacanja hrane to još nije uradila. Ogromna količina hrane se baca a ima toliko ljudi koji su za nju uskraćeni“, kažu u ovoj NVO. Posebno se, dodaju, ogromna količina hrane baca u vrijeme novogodišnjih i vjerskih praznika.

Francuska je prva zemlja na svijetu koja je usvojila zakon kojim se supermarketima zabranjuje da bacaju ili uništavaju neprodatu hranu, te će ih prisiliti da je doniraju dobrotvornim organizacijama i bankama hrane. Iz Banke hrane su pozvali Vladu da sistemski počne rješavati ovaj problem kako bi se bacanje hrane svelo na minimum i kako bi ona bila usmjerena onima kojima je najpotrebnija.

AMFILOHIJEVI VUČIĆEV KOSOVSKI BOJ

• POLITIČAR U
MANTIJI: Mitropolit
SPC Amfilohije

Bitka za svesrpski tron

SPC je ta koja udara temelje srpske nacionalne politike, a uloga političara u Amfilohijevom viđenju poretka je da ideje realizuju. Kad se jedni istroše SPC, to pokazuje iskustvo, priprema teren za druge izvođače. Vučić sebe vidi kao gospodara, a ne izvršioca. Zato je krenuo svom snagom na Amfilohija. Kao uvijek Amfilohije računa na rezultate na - duge staze

Dalekovid je bio onaj ko je **Amfilohija Radovića** *hirotonisao* za političara u mantiji. Bilo je to prije skoro tri decenije kada je taj mitropolit Srpske pravoslavne crkve iz Šumadije stigao u Crnu Goru. Od tada se Amfilohije trudi da opravda tu raskošnu dimenziju svoje biografije. I ovih dana je hiperaktivan u političkim bitkama.

Krajem prošle godine sastavio je *Apel za odbranu Kosova i Metohije*. Predstavio ga je najbližim saradnicima u crkvi na Luštici. Događaju su prisustvovali i episkop zahumsko-hercegovački **Atanasije Jevtić** i episkop pološko-kumanovski **Joakim**. Amfilohije je sa apelom i optužbama upućenim na adresu **Aleksandra Vučića** zbog politike prema Kosovu izazvao uzbunu na političkoj sceni Srbije.

Pomenuti dokument ignoriše tzv. unutrašnji dijalog koji je predložio predsjednik Srbije Aleksandar Vučić.

Na početku dokumenta piše da se „prvi put u srpskoj istoriji nadvila opasnost da srpska ruka potpiše predaju Kosova i Metohije u tuđe ruke”. Takođe se navodi da su zahtjevi SAD-a i najmoćnijih zemalja EU da Srbija i Kosovo potpišu „pravno obavezujući sporazum” i da se Srbija saglasi da „Kosovo” bude primljeno u međunarodne organizacije, uključujući Ujedinjene nacije, kao i svaka podjela Kosova i Metohije - neprihvatljivi i moraju biti odbijeni jednom za svagda.

Povodom Amfilohijevog apela i izjave da Vučićeva politika vodi „izdaji Srbije i Kosova”, generalni sekretar Predsjedništva Srbije **Nikola Selaković** kazao je da se Amfilohije „bavi vradžbinama” i da Vučić neće voditi politiku svojih prethodnika dodvoravanja Amfilohiju. „Amfilohije Radović je Aleksandra Vučića i mene dva puta žive sahranio, držeći nam opela i protiv ljudskih i protiv Božjih zakona”.

Vučiću je u pomoć pohitao i ministar odbrane Srbije **Aleksandar Vulin**: „Od kletvi Amfilohija Radovića nijedan Srbin na Kosovu i Metohiji nije ojačao, ali je od napora Aleksandra Vučića kosovska nezavisnost postala mnogo slabija“. I Vulin se sjetio da je Amfilohije njemu držao opelo.

Za riječ su se javili i drugi prvaci vlasti. „Pitanje Kosova ne treba da bude pitanje oko koga će nas bilo ko, pa i mitropolit Amfilohije, dijeliti na 'izdajnike' i 'patriote', već pitanje oko koga svi treba da se okupimo“, izjavila je potpredsjednica Vlade Srbije **Zorana Mihajlović**.

Ministar trgovine, turizma i telekomunikacija **Rasim Ljajić** kazao je da se ne slaže „ni sa jednim slovom“ izjave mitropolita Amfilohija. Za potpredsjednika Narodne skupštine **Vladimira Marinkovića** Amfilohijeva izjava o Vučiću kao izdajniku u nastajanju je potpuno „neutemeljena i van svake realnosti“.

I Socijalistička partija Srbije sugeriše da su Amfilohijeve izjave „njegov lični stav i izraz su njegovog animoziteta, a ne zvaničan stav SPC-a“.

Vučić je najavio da će se oglasiti 14. januara i to, kako je javljeno, ne preko TV *Pink*, nego posredstvom Radio-televizije Srbije.

Oglasili su se, naravno i Amfilohijevi branioci. **Dejan Mirović**, profesor međunarodnog prava iz Kosovske Mitrovice je kazao da su svi ministri koji napadaju mitropolita lica Aleksandra Vučića.

„Oni nemaju ni intelektualnu, još manje političku hrabrost da samostalno sve to izjave i da napadnu instituciju staru nekoliko vekova“.

Miloš Ković, predsjednik Političkog

savjeta Demokratske stranke Srbije i jedan od pokretača *Apela za odbranu Kosova i Metohije*, saopštio je da „sramotni pokušaj da se zastraše Srpska crkva i srpska javnost i potpuno prećutkivanje sadržaja *Apela* i njegovih potpisnika na Radio-televiziji Srbije, potvrđuju da se vlasti Srbije zaista pripremaju da priznaju secesiju Kosova“.

Očekivano, oglosio se i akademik **Matija Bećković**, koji je i potpisnik *Apela*: „Vučić postupi sa Kosovom kao prostitutka...“

Liberalno demokratska partija ocijenila je da je *Apel* najmanje uperen protiv vlasti, nego je otvorena prijetnja čitavom društvu koje treba opet da postane žrtva crkve, preživjelih ostataka Miloševićeve politike, ratnih hušakača i političara iz desničarskih stranaka.

Srpska opozicija je uglavnom procijenila da Amfilohije nije omiljen ni u vrhovima Srpske pravoslavne crkve niti ima značajniji politički uticaj u Srbiji, pa se, zasad, nije uputno boriti uz njegovu

pomoć protiv Vučićevog režima. Od Amfilohijevih izjava ogradio se i patrijarh srpski **Irinej**, hvaleći Vučića da se „lavovski bori da sačuva Kosovo“. Poznavao ci prilika u SPC-u tvrde da se Amfilohije u Srbiji oslanja na pristalice DSS-a i grupu intelektualaca desne ideologije.

A mfilohije nikad nije uživao naročit ugled među visokim sveštenstvom Srpske pravoslavne crkve. Njegov prethodnik, mitropolit **Danilo Dajković**, sedamdesetih godina poručio je Sinodu SPC: „Ili mi mičite Amfilohija, ili ću od vas odvojiti crkvu u Crnoj Gori!“ „Amfilohije je tada bio vikarni episkop na Cetinju.

Beogradski mediji Amfilohijeve stavove tumače i kao njegovu ambiciju da se nametne kao lider u SPC-u, jer ne može da preboli što nije izabran za srpskog patrijarha. *Blic* je objavio da Amfilohije ima svoju struju unutar SPC-a koja hoće da skloni Irineja.

Neki beogradski mediji Amfilohija nazivaju vladika **Mila Đukanovića** i navode da iza njega navodno stoji Đukanović. Ne nude argumente za tu tvrdnju. Amfilohije i Đukanović u Crnoj Gori imaju dugu istoriju međusobnih razmirica, ali i partnerstva (vidi box).

Amfilohije se i ranije bavio Kosovom. Slao ovakve poruke: „Molimo se za upokojenje Vlade i Skupštine i da im se oprosti svaki grijeh“. Mnogo puta je kleo svakoga ko „izda Kosovo“.

Amfilohije nikada zbog svojih izjava nije sankcionisan u SPC-u. Ovih je dana beogradski profesor bezbjednosti **Darko Trifunović** poručio da se treba pozabaviti smjenom Amfilohija, jer poslije najnovijih izjava ne može ostati vladika. Mitropolit Amfilohije je drugi po rangu među episkopima u hijerarhiji SPC-a.

Amfilohije je svojevremeno rekao da osjeća grižu savjesti što, po nagovoru iz SPC-a, nije otišao u Hag da svjedoči

u korist **Slobodana Miloševića**. Za to se javno izvinio na sahrani Slobodanovog brata.

Mediji su opet podsjetili na njegove riječi koje je izgovorio na opelu ubijenom premijeru Srbije **Zoranu Đinđiću**: „Ubila ga je bratska mržnja, kratkovida i slijepa, koja previđa vječnu istinu da ko se mača maši – od mača će i poginuti”. Od njegovog govora na sahrani ogradila se Vlada Srbije i porodica Đinđić.

U Crnoj Gori su Amfilohijeve izjave o Kosovu prošle gotovo nezapaženo. Javno Amfilohija nisu podržale ni prosrpske

• **AMFILOHIJE SE BAVI VRADŽBINAMA:**
Nikola Selaković

partije. Apel nisu potpisali ni **Andrija Mandić**, ni **Milan Knežević**. Vlada Crne Gore je osudila Amfilohijev

diskriminatorski rječnik prema premijerki Srbije.

Sveštenici Mitropolije crnogorsko-primorske su reagovanja na Amfilohijeve izjave nazvali hajkom protiv mitropolita. Podsjetili su da pitanje Kosova nije beogradsko već svesrpsko. Zabrinjava ih i to što su „čelnici Srbije krenuli da sprovedu dukljansko-montenegrinski pristup Kosovu i Metohiji”.

Preciznu dijagnozu Amfilohijevih novih poduhvata dao je Teofil Pančić: „Lijek gori od bolesti.”

Amfilohijev i Vučićev boj oko Kosova je u suštini bitka za kontrolu svesrpskog trona. Amfilohije smatra da SPC mora biti glavni tvorac srpske nacionalne politike, a pošto je uvjeren da je sposobniji od drugih pastira ta uloga pripada njemu lično. Kritika Vučićeve politike je istovremeno i kritika partijarha Irineja što Vučiću nije dao do znanja da je SPC ta koja udara temelje, određuje strateške ciljeve i pravce srpske politike i održava u životu nikad ugaslu ideju velike Srbije.

Uloga političara je, u Amfilohijevom viđenju poretka, da tu ideju realizuju, a ako ne uspiju da budu okrivljeni zbog poraza. Kad se jedni istroše SPC - to pokazuje iskustvo - priprema teren za druge izvođače. Vučić očigledno sebe vidi kao gospodara, a ne izvršioca. Zato je krenuo svom snagom na Amfilohija. Neće ga štedjeti. Boj će potrajati. Kao uvijek Amfilohije računa na rezultat na - duge staze.

Strateški partneri

Amfilohije Radović i Milo Đukanović, godinama su strateški partneri koji su se međusobno hvalili, ali povremeno i svađali.

Amfilohije se prije nekoliko godina pohvalio: „Mene i Mila Đukanovića ‘nešto hoće’, pa zato tako dugo trajemo i vladamo”. „Milo Đukanović je moj prijatelj, i to zaista iskreno kažem”, izjavio je prije nekoliko godina Amfilohije, poručujući Đukanoviću da bi ga rado krstio.

Kada su se 1997. sukobili **Momir Bulatović** i Milo Đukanović u tada jedinstvenom DPS-u, Amfilohije je potrčao da mu pruži podršku. Godinu kasnije, kada su na Badnji dan na Cetinju ložena dva badnjaka, Amfilohije se zahvalio Đukanoviću što je naložio srpski badnjak.

Amfilohije je zaratio sa Đukanovićem na Vaskrs 2000. godine kada je Đukanović čestitao uskršnje praznike i vjernicima Crnogorske pravoslavne crkve. Godinu kasnije, izjavio je da je uvijek spreman za dijalog sa razumnim ljudima, a pogotovu sa onima u čijim rukama je sudbina Crne Gore. „Mislim na čelnike aktuelnog režima i naravno na predsjednika Crne Gore Mila Đukanovića”.

Nakon pobjede na parlamentarnim izborima 2002. godine Đukanović je Amfilohija optužio za zloupotrebu crkve. Đukanović je tada kazao da je Amfilohije „samoga sebe izbrisao sa božjega spiska”. Mitropolit je tada pozvao crnogorske građane da glasaju za srpske partije.

Na desetogodišnjicu obnove samostalnosti Crne Gore Đukanović je optužio SPC da je najveći protivnik njene nezavisnosti. Ali Vlada je, dok je premijer bio Đukanović, za izgradnju hrama SPC u Podgorici dala milion maraka.

Kada je 2008. godine Đukanovićeva Vlada priznala nezavisnost Kosova, Amfilohije je kazao da je to izdaja.

Pod pritiskom SPC-a Vlada je prije dvije godine donijela odluku da se produži javna rasprava o Zakonu o slobodi vjeroispovijesti. Zakon još nije ugledao svjetlost dana.

Prošle godine Amfilohije je kleo Đukanovića nakon odluke da Crna Gora pristupi NATO-u: „Ko ne bio vjeran Rusiji dabogda živo meso od njega otpadalo, bio proklet tri puta i 3000 puta od mene”. Onda je čestitao Đukanoviću ulazak Crne Gore u NATO.

Prema nezvaničnim informacijama Đukanović ne kontaktira sa Amfilohijem od posljednjih parlamentarnih izbora. Razlog: Amfilohijeva besjeda uoči izbora, u kojoj je kazao da „živi za dan kada bi posjetio Mila Đukanovića u zatvoru, i vidio mu strah u očima koji je vidio kod **Svetozara Marovića**” kada ga je posjetio u Spuzu.

No, pomiriće se oni kad im to zatreba.

Veseljko KOPRIVICA

Bez srećnog kraja

Piše: Zoran RADULOVIĆ

Januarski dani u Crnoj Gori protiču u odmjeravanju snaga. Šta je vrijednije: iluzije ili stvarnost? Ko je jači: vlast ili istina?

U prvih deset dana 2018. poskupili su struja, gorivo (dva puta) gradski prevoz, taksi, usluge mobilne telefonije (kod jednog operatera, druga dva to su već obavila), duvanski proizvodi (od 40 do 50 centi po paklici), alkoholna pića, gazirani sokovi... Većina artikala u maloprodaji tek će da poskupi kada trgovci, sa isporukom robe, u cijene ukalkulišu veće troškove, poreze i akcize.

Nema ni približne računice koliko će to uticati na rast troškova života. Nema ni objašnjenja zbog čega je inflacija rasla brže od plata pa su zapošljeni u

Crnoj Gori, jedini u regionu (od Rumunije od Slovenije) gubili tzv. kupovnu moć.

To je jedan od podataka koje vlast prilično uspješno krije. I zori se kako će povećanje stope poreza na dodatu vrijednost (PDV) sa 19 na 21 odsto državnim budžetu do kraja godine donijeti više od 90 miliona. Iz čijih džepova?

Plus 40 miliona prihoda na ime novih, većih, akciza.

Pod uslovom da prodavci duvanskih proizvoda, alkoholnih pića i, ne treba sasvim isključiti, naftnih derivata ne pobjegnu u *sivu ekonomiju*. Odakle je dio njih i izašao na svjetlost dana nakon *prvobitne akumulacije* '90-ih prošlog vijeka.

„Sivu ekonomiju nikad niko nije izračunao“, podsjetio je prije koji dan profesor Božo Mihailović. „Radi se sve o procjenama, ocjenama, nagađanjima, ovakvim ili onakvim, ali mislim da je vrlo, vrlo prisutna. Posebno sada, nakon povećanja PDV-a, država će morati silno da se bori sa sivom ekonomijom“.

Nema indicija da je upozorenje doprlo do onih kojima je namijenjeno. A i kako bi kada su *crna i siva ekonomija* uzidane u temelje piramide vlasti i njenog sistema vrijednosti.

„U 2017. godini smo napravili ozbiljne rezultate, stvorili dobru osnovu da crnogorska ekonomija raste i u 2018. godini, da na taj način stvaramo prilike za naše građane, da otvaramo nova radna mjesta, posebno na

sjeveru“, hvalio se premijer Marković prošle srijede u Bijelom Polju. U, očigledno, predizbornoj posjeti.

Bjelopoljci će valjda biti u prilici da čuju da stopa nezaposlenosti u Crnoj Gori raste (zvanični podaci kažu da je 21,6 odsto). I da u armiji od 52 hiljade nazaposlenih, dvije brigade (oko 10.000) čine mladi sa visokom stručnom spremom.

Analitičari Svjetske banke (SB) odlučili su da snize procjenu ovogodišnjeg rasta crnogorskog BDP-a sa tri na 2,8 odsto. Očekivanja i prognoze SB, tradicionalno, nijesu najpreciznija. Indikativno je, ipak, to što u SB očekuju da, za razliku od Crne Gore, globalna ekonomija raste brže od prvobitnih procjena (3,1 umjesto 2,9 procenata). Sve to znači da bi crnogorska ekonomija mogla rasti sporije od svjetskog prosjeka. Odnosno, da će se jaz između nas i naših (ekonomskih) snova dodatno produbiti.

Možda raskorak između onoga što čujemo od glasnogovornika vlasti i onoga što vidimo nije isključivo posljedica njihove želje da nas obmanu. Možda čak i oni lutaju mrakom u kome nas pokušavaju zadržati.

Marković se novinarima pohvalio: „Mi ne tražimo partnera ni kada je u pitanju II blok TE ni Elektroprivreda. Mi imamo ozbiljna i velika interesovanja kredibilnih partnera, pažljivo sagledavamo svako interesovanje i verujem da ćemo već u prvom kvartalu imati ozbiljne i snažne i primjenljive odluke...“ Pored ostalog, premijer najavljuje „moguće i novog partnera u Elektroprivredi“. Ako se kredibilni toliko jagme za priliku da investiraju u Crnoj Gori, zašto projekti koje je izvršna vlast proglasila za naše „biti ili ne biti“ godinama ostaju *mrtvo slovo na papiru*.

Dok Marković najavljuje novog partnera, ministarka ekonomije Dragica Sekulić otkriva kako njeno Ministarstvo pokušava da akcije EPCG vrati u državno vlasništvo „u kraćem roku“ nego što to predviđa ugovor sa A2A. Koliko su ova dva plana kompatibilna?

Ovdašnji propagandisti kao da su usvojili poduku koja se pripisuje slavnom glumcu i režiseru Orsonu Velsu. „Srećan kraj zavisi od toga gdje prekineš priču“. Svaka njihova priča je srećna. Ali ni jedna nema kraj. On se odlaže do narednih izbora.

A Vels je znao da kaže i sljedeće: „Nemoj pitati šta možeš uraditi za svoju zemlju. Pitaj šta je za ručak“.

» SB očekuju da bi ove godine crnogorska ekonomija mogla rasti sporije od svjetskog prosjeka. Odnosno, da će se jaz između nas i naših (ekonomskih) snova produbiti

Nagrada za ubicu tržišta kapitala

To, valjda, može samo u crnogorskom parlamentu. Najavljen kao predsjednik *Komisije za hartije od vrijednosti* (KHOV) **Zoran Đikanović** došao je u Skupštinu da poslanicima obrazloži finansijski plan *nezavisnog regulatora* na ovdašnjem tržištu kapitala. Vladajuća većina bila je spremna da dragog i starog gosta (Đikanović je na čelu KHOV od 2002. godine) dočeka kako dolikuje. I završi mu *to* zbog čega je došao.

Rutinu je poremetio nezavisni poslanik **Aleksandar Damjanović** obavještavajući parlament da je Đikanovićev mandat istekao prije

Akcije Telekoma pale su sa 9,2 na 1,5 eura. Skoro šest puta. Plantaže su se srozale sa 2,38 na 0,125 eura za akciju. Bezmalob 20 puta manje. Ili Elektroprivreda. Akcije najvrijednije crnogorske kompanije stigle su sa nekadašnjih 11,8 na sadašnjih 3,2 eura za akciju

pola godine – tačno 6. juna 2017. Da li predsjednik KHOV-a nije znao za taj detalj iz svoje radne biografije? Ili nije htio da u pred novogodišnjoj gužvi nepotrebno opterećuje poslanike informacijom da ga lažno predstavljaju, pošto on

više nije predsjednik, nego samo zaposleni u KHOV-a?

Umjesto da ispita i, eventualno, sankcioniše učinjeni propust, Vlada je odlučila da po hitnom postupku ispravi uočenu *nepravdu* prema čovjeku koji je svojim (ne)činjenjem

zadužio mnogobrojne pripadnike tranzicione političko-ekonomske elite. Pa je po hitnom postupku, „na telefonskoj sjednici uz učešće većine ministara” donijeta odluka da se Skupštini predloži izbor novog saziva KHOV-a. Uz, podrazumijeva se, Zorana Đikanovića kao novog-starog predsjednika.

Kao što to i biva u aktuelnom parlamentu, pokazalo se da je Vladina želja zapovijest za poslanike vladajuće koalicije. Pa je Đikanović, valjda po peti put, izabran na istu funkciju. Da tragikomedija bude kompletna, izbor je izvršen po starom Zakonu o tržištu kapitala, iako je prethodno, na istoj sjednici Skupštine, usvojen novi Zakon, koji će na snagu stupiti osam dana po objavljivanju u Službenom listu.

„Način na koji je izabrana nova KHOV je dokaz da se, i u novom zakonskom okviru, nastavlja kadrovski i institucionalni kontinuitet na tržištu kapitala, koji je to tržište praktično doveo do dna“, ocijenio je poslanik Damjanović.

„Ako je berza ogledalo privrede, onda je ova Skupština ogledalo demokratije u Crnoj Gori“, prokomentarisao je Mladen Bojanić. A nekadašnji direktor NEX berze i doskorašnji poslanik zna o čemu priča.

Usresredimo se na ekonomski dio te priče.

Zoran Đikanović i njegova (i doslovno) KHOV-a u žižu interesovanja ovdašnje javnosti našli su se prije nekih pet godina, tokom prošlog reizbora njenih funkcionera. Već tada je bilo jasno da je, pod dirigenstkom palicom KHOV, crnogorsko tržište kapitala svedeno na bolesnika priključenog na aparate. „To je bilo jednosmjerno tržište u kojem su veliki broj malih prodavaca svoje akcije prodavali malom broju ljudi bliskih predsjedniku DPS-a“, ocijenio je Nebojša Medojević.

Tadašnji podaci da KHOV ima više zapošljenih nego što je u tom trenutku bilo aktivnih brokera u Crnoj Gori (nekada se tim poslom bavilo 150 brokera organizovanih u 33 aktivne brokerske kuće) samo

su pokazivali razmjere sunovrata. „Nakon propasti velikog broja učesnika na tržištu kapitala, brokera i investicionih fondova, na red je došla i KHOV koja je sasjekla granu na kojoj sjedi“, analizirao je Bojanić.

Čast i obaveza da brani KHOV i interese njenih mentora pripala je Đikanoviću. „Na smanjenje prometa na tržištu kapitala uticalo je i to što je veliki dio imovine, posebno najkvalitetnije hartije od vrijednosti, založen kod banaka za kredite koji su i dalje aktivni, tako da su i te akcije

KHOV se 2009. proglasila nenadležnim za očiglednu zloupotrebu moći kojom su Monte adria broker i Prva banka dobile milione vrijedno ekskluzivno pravo posredovanja u kupoprodaji akcija EPC između A2A i manjinskih akcionara. To im, međutim, nije smetalo da na zahtjev tužilaštva kažu kako je sporni posao u skladu sa zakonom

van obrta”. Dodatno, Đikanović je pokušavao da odgovornost prebaci u tuđe dvorište, objašnjavajući kako tržište kapitala „ne može biti bolje od privrede, kao ni od kupaca i prodavaca”.

Po istom modelu, Đikanović je i ranije objašnjavao berzanske gubitke. Jednom je krivac bio SDP i njegovo insistiranje da se odustane od obećane promocije Olega Deripaske kao vlasnika Termoelektrane u Pljevljima. Drugi put jačanja konkurencije na regionalnom tržištu. „Desila se primarna emisija akcija Hrvatskog Telekomu koji je privukao dvije milijarde eura. To je realan novac iz okruženja, koji su ljudi, prodajući akcije, prikupljali da bi učestvovali”,

pravdao je Đikanović pad vrijednosti domaćih akcija i najavljujući povratak kupaca na crnogorsko tržište kapitala koje je, po njemu, bilo jedno od „najvećih reformskih dostignuća”.

Krivac je tražen i među onima koji su, prema sudu interesno uvezanih obožavaoca lika i djela profesora Veselina Vukotića, snosili odgovornost što je vlada Željka Šturanovića napustila tzv. neoliberalni koncept ekonomskog razvoja.

Doduše, nije manjkalo ni onih kojima je već tada bilo jasno o čemu se radi. I kako će se završiti. Tripko Krgović, tadašnji direktor brokersko-dilerske kuće Moneta tvrdio je još tada (2007. godina) da su crnogorskom tržištu kapitala neophodne promjene: „Moramo sebi priznati da smo najgori u regionu, a ne nekakvo reformsko dostignuće”.

Slično je na tadašnja dešavanja gledao i Mladen Bojanić. „Ako je nešto dobro u ovom padu, to je što izlaze na vidjelo problemi koji su prije par godina gurani pod tepih i na koje se, u uslovima opšteg rasta cijena, nije obraćala pažnja”. On je na nadolazeće probleme ukazivao mnogo ranije. U intervjuu Monitoru 2004. godine upozoravao je: „Na crnogorskim berzama, uglavnom, imamo trgovinu koju bih opisao kao tržište preduzeća, a ne tržište hartija od vrijednosti. Sve se, u suštini, svodi na kupovinu akcija dok neko ne bi dostigao većinski paket od 51 odsto”. Istovremeno je, pokazaće se prilično precizno, identifikovao najveće mane domaćeg tržišta kapitala: „To su nedovoljno razvijeno korporativno upravljanje, slabi poslovni izvještaji kompanija, nezaštićenost malih akcionara i neodmjerene izjave raznih analitičara i političara”.

Đikanović i društvo nijesu imali sluha za upozorenja. Ali su uložili mnogo truda da dokažu kako nijesu imali nikakve veze sa strahovitim padom berzanskih cijena i ogromnim gubicima koji su nastali.

Dok su stvari (berzanski indeksi) išli uzbrdo, pričala se neka druga priča.

„Tržište kapitala je najveći reformski uspjeh u Crnoj Gori, na kojem je do sada zaradilo 400 hiljada crnogorskih građana”, zorio se predsjednik KHOV-a prije 10-11 godina, u vrijeme kada mu nije bilo mrsko da se i preko plaćenih oglasa pohvali: „Oni koji su uložili na tržište kapitala jedan euro 2000. godine, u maju 2007. imali su 400 eura. Ako ste 2002. godine oročili euro danas imate dva”.

Navedeni oglas objavljen u magazinu *Montenegrobiznis* izazvao je oštru reakciju zvaničnika Centralne banke Crne Gore. „Nacionalni regulator mora biti realan kada promovise svoj posao, umjesto da na nefer način informiše javnost”, ustvrdio je tadašnji Predsjednik Savjeta CBCG **Ljubiša Krgović**, uz konstataciju da se „zbog ovakve reklame hapsi u SAD-u”.

Krgovićevim kritikama pridružio se i nekadašnji glavni ekonomista CBCG **Nikola Fabris**, navodeći da reklama KHOV-a nije tačna. Fabris je podsjetio da Zakon o hartijama od vrijednosti zabranjuje širenje lažnih vijesti. „KHOV bi morala da pokrene istragu protiv same sebe zbog širenja dezinformacija”. Stavove zvaničnika CBCG potvrdio je i ekonomski analitičar **Milenko Popović**: „Slažem se sa onim što su rekli Krgović i Fabris, koje je samo uljudnost sprečavala da kažu teže riječi na račun Komisije. Regulatorna komisija, umjesto da spriječi brokere, dilere, finansijske konsultante, u širenju pretjeranog optimizma, učestvuje u širenju tržišne euforije i čak se koristi netačno aranžiranim informacijama”.

Iz Komisije su ponavljali da u objavljenim reklamama ne vide ništa sporno, pošto je ona, tvrdili su, istinita. Do danas nam, međutim, nijesu saopštili ime makar jedne kompanije čije su akcije

porasle navedenih 400 puta.

To, doduše, više i nije tako važno. Pošto bi, kada bi imali dosljednosti i novca, iz KHOV-a danas platili objavljivanje oglasa nalik na ovaj: Ako ste 2007. na tržište kapitala uložili 100 eura danas imate 15. Pod uslovom da ste mudro investirali.

Neka podaci govore: Akcije *Telekoma* pale su sa 9,2 na 1,5 eura. Skoro šest puta. *Plantaže* su se srozale sa 2,38 na 0,125 eura za akciju. Bezmalobolno 20 puta manje. Ili *Elektroprivreda*. Akcije najvrjednije crnogorske kompanije stigle su sa nekadašnjih 11,8 na sadašnjih 3,2 eura za akciju. Dva puta manje od nominalne vrijednosti akcija. Što znači da na berzi EPCG danas vrijedi oko 420 miliona. Približno onoliko koliko su 2009. Italijani platili za manje od polovine njenih akcija.

U čemu je Đikanovićev grijeh? Analitičari cijene kako se, umjesto zaštite manjinskih akcionara, KHOV „uglavnom bavi zaštitom pojedinih investitora koji su ostvarivali profit

na uštrb ostalih, a to se vremenom urušilo jer nije moglo da funkcioniše tržište u kome samo grupica ljudi može da zaradi novac, dok svi ostali trpe štetu zbog zloupotreba i neefikasnog nadzora”. Postoji niz primjera koji potvrđuju ovu tvrdnju.

KHOV je godinama tolerisala činjenicu da *Telekom A.D.* kompanija rangirana na A listi crnogorskih berzi godinama nije objavljivala završni račun za privatizacionu 2005. godinu. Berzanski kontrolori u Njujorku nijesu. Zato su zbog nepravilnosti počinjenih na teritoriji Crne Gore *Dojče Telekom* i njegove ćerke firme – *Matav* i *Telekom Crne Gore* – u SAD-u platile skoro onoliko koliko ih je koštao većinski paket akcija nekada najprofitabilnije crnogorske kompanije. Olakšavajuća okolnost Đikanoviću i KHOV-u može biti to što ni crnogorsko pravosuđe, ni poslije 12 godina, nema snage da pravno zaključi ovu priču.

KHOV se 2009. proglasila nenadležnom za očiglednu zloupotrebu moći kojom su *Monte adria broker* (firma koju su osnovali bliski srodnici V. Vukotića i Z. Đikanovića) i *Prva banka* dobile milione vrijedno ekskluzivno pravo posredovanja u kupoprodaji akcija EPC između A2A i manjinskih akcionara. To im, međutim, nije smetalo da na zahtjev tužilaštva kažu kako je sporni posao u skladu sa zakonom.

„Nijeste valjda očekivali od lopova da prizna da je lopov”, zapitao se **Vasilije Miličević**, podnosilac krivične prijave i predsjednik Udruženja manjinskih akcionara EPCG. Odgovora, nije bilo. Ili je i nedavno ekspresno reimenovanje predsjednika KHOV-a vrsta institucionalnog odgovora na dilemu kome služi KHOV – zakonu ili vlastima.

Uostalom, *Elektroprivreda* je opet na dnevnom redu Đikanovićeve Komisije. Taj potpis će da vrijedi više od 50 miliona eura.

• **UČITELJ:**
Veselin Vukotić

Zoran RADULOVIĆ

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Administrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača: 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnosti, koji će biti uključen u konačan obračun.

KAKO DO PJEŠČANOG ŽALA BEZ PLAĆANJA

OTKUP PLAŽA OD DRŽAVE

Namjera lokalne vlasti u Budvi da dio svojih pješčanih plaža proglasi javnim i omogući posjetiocima uživanje na obali mora bez uslovljavanja i plaćanja bilo kakvih dažbina, izazvala je veliku pozornost javnosti. Pitanje korišćenja morskog dobra koje je zakonom definisano kao opšte dobro koje je pristupačno svima pod istim uslovima, jeste tema na koju su građani Crne Gore i mnogobrojni turisti posebno osjetljivi, jer je svima poznato kako se zakonski propisi u praksi ne sprovede.

Topli, prirodni pijesak na Crnogorskom primorju, odavno je postao deficitarna turistička roba. Naročito u Budvi, u kojoj je masovna izgradnja stanova i apartmana obesmisllila sve odrednice brojnih

Da bi ostvarila ideju o slobodnim javnim plažama Opština Budva može to učiniti isključivo putem zakupa od *Morskog dobra*. Odnosno, može učestvovati na javnom tenderu pod jednakim uslovima kao i svaki zainteresovani investitor i uz plaćanje godišnje najamnine postati zakupac plaže na sopstvenoj teritoriji

državnih studija i master planova o održivom razvoju turizma. Ostvarila su se upozorenja eksperata da će plaže na crnogorskoj obali ubrzo postati tijesne zbog nekontrolisane izgradnje stanova. To se u Budvi dogodilo.

Ideja da se omogući svima da rašire svoj peškir na plaži gdje im odgovara i da slobodno uživaju u

suncu i moru, naišla je na odobravanje mnogih. No, put do realizacije takve odluke neće, kako se čini, biti tako jednostavan. Lokalna opozicija (sa DPS-om na čelu) takvu ideju je ocijenila populističkom, sračunatom na pridobijanju glasova u izbornoj godini, nespremna da prizna realnost u kojoj je pristup turista i građana plažama postao veliki problem.

Ideja vlasti u Budvi da se omogući svima da rašire svoj peškir na plaži gdje im odgovara i da uživaju u suncu i moru, naišla je na odobravanje mnogih. Realizacija takve odluke neće biti jednostavna. Lokalna opozicija (na čelu sa DPS-om) je tu ideju ocijenila populističkom, sračunatom na pridobijanje glasova u izbornoj godini

Dugo godina crnogorskom obalom gazduje Javno preduzeće *Morsko dobro*. Na 300 km dugoj obali, oko 70 km koristi se za sunčanje i kupanje, na više od 100 pjeskovitih ili šljunkovitih kupališta. O korišćenju tih vrijednih lokalnih resursa ne odlučuju društvene zajednice na čijim se teritorijama plaže nalaze, nego su ovlašćenja prenijeta na viši, državni nivo. Ovo se ne odnosi samo na plaže i priobalni pojas koji predstavlja ekonomski najvredniji dio opštinskih teritorija, nego i na luke i pristaništa kojima Vlada, preko *Morskog dobra*, takođe gazduje, čime je lokalnim upravama uskraćen veliki dio nadležnosti i prihoda.

Otpor mještana primorskih opština prema *Morskom dobru* je ogroman. Najviše zbog brojnih zloupotreba u gazdovanju obalom, korupciji, namještanju tendera za one najvrednije i najatraktivnije plaže povlašćenim i poznatim kupcima, najčešće jednim te istim u dužem vremenskom periodu. Što je zapravo tiha, kamuflirana privatizacija opšteg dobra. Primjera ima na pretek.

Pored toga, plaže su pretrpane ležaljka, od plažnog mobilijara više se ne vidi pijesak, one su izgubile svoju namjenu i postale prave trgovačke zone sa ogromnim prometom. Na pojedinim budvanskim plažama zakupci nesmetano betoniraju pijesak ili ga prekrivaju drvenim podovima kako bi otvorili ugostiteljske objekte na pjeni od mora. Zakupci ne poštuju ni pravilo da polovinu zakupljenog prostora oslobode od ležaljki, i niko ih zbog toga ne sankcioniše.

Da bi ostvarila ideju o slobodnim javnim plažama Opština Budva može to učiniti isključivo putem zakupa od *Morskog dobra*. Odnosno, može učestvovati na javnom tenderu pod jednakim uslovima kao i svaki zainteresovani investitor i uz plaćanje godišnje najamnine postati zakupac plaže na sopstvenoj teritoriji.

Predsjednik Opštine Budva **Dragan Krapović**, pojasnio je za *Monitor* kakvi su planovi lokalne uprave u projektu oslobađanja plaža od zakupaca. „Nakon niza godina i dešavanja u Budvi u toku trajanja

ljetne sezone, kada gosti i vlasnici privatnog smještaja, koji ostvaruju skoro polovinu ukupnog turističkog prometa, nisu u mogućnosti da dođu do mjesta na plaži jer su u obavezi da uzimaju skupe ležaljke i da se ponašaju po pravilima koja nameću zakupci plaža, došli smo na ideju da ove godine zakupimo plaže koje budu dostupne“, kaže on. I precizira. „Kroz poziciju u budžetu planirali smo 50.000 eura za tu namjenu. U 2018. godini ističe plan *Morskog dobra* o zakupu koji je važio prethodne tri godine, tako da bi plaže koje zakupi Opština bile dostupne građanima Budve i Crne Gore kao i izdavaocima privatnog smještaja, njihovim gostima i svim turistima... Kada bude koncipiran novi plan za 2019, ukoliko bude naophodno, Opština će odrediti višestruko veću sumu i zakupiti veći broj plaža kako bi ih učinila dostupnim za sve. Namjera Opštine je da stvori veliki broj javnih plaža u Budvi, pogotovu u Paštrovićima gdje su tenzije i problemi izraženiji. Građani Budve i njihovi gosti imaju pravo na svoje mjesto pod suncem. Plaže su javno dobro u vlasništvu svih građana CG i ne mogu privatnici, investitori ili bilo ko drugi, diktirati uslove na čitavoj rivijeri. Razumije se da jedan dio plaža može i mora biti pod režimom zakupa, hotelijera i privatnika, ali se bojim da smo došli u situaciju da više nema mjesta za građane i turiste. To je za opštinsku vlast u Budvi neprihvatljivo i mi ćemo se pobrinuti da naši građani dobiju što je njihovo, kada već država ne želi to da uradi“, kazao je Krapović.

Budvanska rivijera raspolaže sa 16 izuzetno atraktivnih prirodnih pješčanih plaža u dužini od 10.280 metara, u pojasu od Buljarice do Jaza. JP *Morsko dobro* zaključilo je više od 100 ugovora o zakupu kupališta na ovom dijelu obale, na kojem, pojedinačno ostvaruje najveći prihod.

Ideja o osnivanju javnih plaža nije naišla na oduševljenje u JP *Morsko dobro*. Direktor **Predrag Jelušić** kazao je za *Monitor* kako bi tu temu trebalo demistifikovati podacima da

Pizana građanima

U Opštini Budva odlučni su da za naredno ljeto građanima obezbijede slobodno korišćenje poznate gradske plaže Pizana, koja se nalazi ispred zidina Starog grada. To je bila jedna od skupljih plaža na kojoj se komplet od dvije ležaljke sa suncobranom izdavao po cijeni od 30 eura na dan. Javni tender za zakup ove popularne male plaže očekuje se krajem januara ove godine, kazao je direktor *Morskog dobra* Predrag Jelušić i istakao da će procedura biti ista kako za Opštinu ako se javi na tender, tako i za ostale učesnike, pa ko pobijedi.

Da je priča o slobodnom pristupu plažama koju je pokrenuo predsjednik Dragan Krapović imala pozitivnog odjeka u javnosti pokazuje odluka *Morskog dobra* da se prvi put ova plaža ispred gradske rive daje na javni poziv sa uslovom - da se na njoj ne postavlja nikakav plažni mobilijar.

je oko 25 odsto plaža sa statusom hotelskih, na kojima je obavezno iznajmljivanje preskupih ležaljki, dok su sve ostale plaže – javne.

On ističe da nije tačna informacija da će budvanska vlast obezbijediti prvu plažu gradskog karaktera koja će biti oslobođena mobilijara, već da postoje dvije takve. Jedna u Petrovcu i druga na Slovenskoj plaži. On je naveo kako je JP *Morsko dobro* naručilo studiju tipizacije plaža koja će biti gotova do marta, koja ima za cilj da u svakom turističkom mjestu prepozna posebne karakteristike plaža i odredi ih kao gradske, porodične, sportsko-rekreativne, plaže za kućne ljubimce i slično, i da nije posao opština da se bave tim temama.

„Svaka lokalna uprava ima više izazova oko komunalnih poslova, uređenja parkova, zelenila, parkinga, rasvjete, čistoće, održavanja komunalnog reda u zoni morskog dobra, nego da se bavi plažama. Od 2012. godine opštinama je preneseno skoro 17 miliona eura za navedene poslove da bi ta zona bila čista, a mi nismo zadovoljni kako je to odrađeno. Taj novac nije utrošen namjenski“, kazao je Jelušić.

Poznato je da 50 odsto prihoda koje JP *Morsko dobro* ostvaruje ide opštinama. Ovogodišnji prihod po osnovu 1.350 ugovora o zakupu plaža i privremenih objekata u zoni morskog dobra, iznosi ukupno 7 miliona eura. Budvanska rivijera prihoduje najviše, u protekloj turističkoj sezoni njene plaže donijele su Opštini nešto više od 1,3 miliona eura.

Međutim, u *Morskom dobru* preduzimaju korake da se dosadašnja praksa raspodjele novca u skladu sa Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, drugačije uredi. Da se donesu nova pravila i obezbijedi kontrola namjenskog trošenja novca putem zaključivanja godišnjih ugovora sa *Morskim dobrom*. Da li će primorske opštine pristati na nova uslovljavanja Vladine firme za gazdovanje morskom obalom, pokazaće vrijeme.

Branka PLAMENAC

ZEMLJOTRESI OPET

Zaboravljena opomena

Nedavni zemljotres ponovo nas je upozorio da živimo na trusnom području. Strah od mogućnosti razornog zemljotresa dodatno produbljuje urbanistički kaos na primorju i Podgorici. Katastrofalni zemljotres iz 1979. ne opominje moderne graditelje i planere

Zemljotres jačine 5,2 stepeni Rihterove skale pogodio je 4. januara sjever Crne Gore, sa epicentrom na planini Visitor, kod Plava. Bio je toliko jak da je potresao Podgoricu, a srpski mediji su javili da se osjetio i u Beogradu. Osim materijalne štete i to isključivo na starijim objektima, niko nije povrijeđen.

Do sada je više od 1.100 Plavljana

i Gusinjana prijavilo oštećenje na kućama. Nadležni su kazali da će za desetak dana imati preciznije podatke o posljedicama ovog zemljotresa.

Vlada je obećala da će opštinama na sjeveru države pogođenim zemljotresom uplatiti finansijsku pomoć u iznosu od 10 odsto od ukupno utvrđene štete.

Ovo je najjači zemljotres koji je pogodio Crnu Goru od 1992. godine.

Prema podacima Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju zemljotres istog inteziteta pogodio je područje Plava davne 1926. godine. A prema dosadašnjim istraživanjima seizmičkog hazarda očekivana maksimalna magnituda na ovom području može dostići 5,8 jedinica Rihterove skale.

Tokom ove nedjelje osjetio se i zemljotres manje jačine, 3,0 jedinice Rihterove skale sa epicentrom u okolini Podgorice. Iz Zavoda za seizmologiju su istakli da ovaj zemljotres nije povezan sa onim koji je pogodio Plav i okolinu.

Mr. Jadranka Mihaljević, načelnica Sektora za seizmologiju, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za *Monitor* kaže da iako je primorski region seizmički najugroženiji „praktično cijela teritorija Crne Gore seizmički ugrožena i može biti pogođena zemljotresom koji nanosi materijalne štete (uslovno govoreći to je VII stepen Merkalijske skale intenziteta)”.

Sljedeće godine će se navršiti 40 godina od razornog zemljotresa na primorju koji je 15. aprila 1979. odnio 101 žrtvu u Crnoj Gori i 35 u Albaniji. Nakon njega izvršeno je obimno istraživanje, od 1980. do 1986. kojim je utvrđena regionalna seizmološka karakteristika teritorije Crne Gore. Podaci iz ovog istraživanja bili su objavljeni na sajtu nekadašnjeg Seizmološkog zavoda Crne Gore i po njima u Podgorici i okolini, u narednih 100 godina, treba očekivati zemljotres inteziteta VIII stepeni Merkalijske skale, sa vjerovatnoćom od 63 odsto. Crnogorsko primorje i zaleđe okarakterisano je očekivanim intezitetom od IX stepeni Merkalijske skale. Seizmička opasnost se smanjuje u pravcu sjevera, pa je krajnji sjever-sjeveroistok (između Pljevalja i Bijelog Polja) praktično aseizmičan

(vidi boks 1).

Da bi se preduprijedili rizici od budućih zemljotresa u Crnoj Gori se tokom 80-ih, uz pomoć jugoslovenskih i međunarodnih eksperata, uvodi koncept integralnog planiranja. Koliko se ozbiljno radilo svjedoči i činjenica da je ovaj koncept, osmišljen i primijenjen nakon crnogorskog zemljotresa, preporučen od strane UNDP kao uzoran model za područje Mediterana.

Sve je to trajalo do početka devedesetih kada se pod noge bacaju svi razumni koncepti. Rezultat toga je urbanistički kaos u Podgorici i na Crnogorskom primorju. Gradnja stambenih blokova na klizištima i močvarnom zemljištu na primorju postala je legalna praksa.

Jedan od najvećih stručnjaka iz ove oblasti **Božidar S. Pavićević** je prije par godina u *Monitoru* tada samo najavljeni koncept gradnje solitera u Budvi, s aspekta seizmičkog rizika ocijenio „katastrofičnim”. Soliteri danas krase ne samo Budvu, već i Petrovac.

Staniša Ivanović, dugogodišnji profesor inženjerske seizmologije na Građevinskom fakultetu UCG i stalni sudski vještak za ovu oblast, je prije dvije godine za *Monitor* izjavio da se geomehnička ispitivanja, koja

Mr Jadranka Mihaljević, načelnica Sektora za seizmologiju, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za *Monitor* kaže da iako je primorski region seizmički najugroženiji „praktično cijela teritorija Crne Gore seizmički ugrožena i može biti pogođena zemljotresom koji nanosi materijalne štete”

su zakonom obavezna, često ili ne izvode, ili se izvode parcijalno. Kao jednu od ilustracija naveo je lokalitet Prijedor kod Budve na kome je izdato na desetine urbanističkih i građevinskih dozvola, za objekte, koji su već sada i u odsustvu zemljotresa, ispucali, oštećeni i veoma skloni rušenju.

Iako se u Crnoj Gori još uvijek gradi po standardima iz 1981. počelo se sa uvođenjem Eurokoda 8, koji obuhvata savremeni pristup u projektovanju zgrada otpornih na

Šta raditi u slučaju zemljotresa

- Ako ste u stanu, čučnite ispod čvrstog stola kako bi se zaštitili od predmeta koji vise na zidovima i nestabilnog namještaja, ili kleknite uz unutrašnji zid, ili stanite u otvor za vrata u nosećem zidu objekta. Pokrijte glavu dok zemljotres traje.

- Ako ste napolju, odmaknite se od zgrada zbog mogućnosti pada djelova krovne konstrukcije, dimnjaka, maltera itd., odmaknite se i od uličnih svjetiljki i električnih vodova.

- Ukoliko ste u zgradi, posebno na višim spratovima (iznad drugog) sačekajte da prođe podrhtavanje izazvano zemljotresom (zaklonjeni prema prethodnim savjetima), jer najčešće to stanje traje svega nekoliko sekundi, što nije dovoljno za napuštanje objekta. Pri dejstvu zemljotresa posebno su nestabilne stepenišne konstrukcije i treba ih izbjegavati, kao i liftovi koji se redovno blokiraju.

- Nakon zemljotresa nije poželjno ulaziti u objekte pošto najsnažniji zemljotres u seriji obično prati povorka naknadnih, nešto slabijih.

- Ako ste u stanu, nakon prestanka podrhtavanja tla trebalo bi napustiti objekat, koristeći stepenište, ali nikako lift, pošto je u takvim uslovima nesiguran, ako već nije blokiran.

dejstvo zemljotresa.

Samo uvođenje ovog EU standarda neće samo po sebi promijeniti odomaćenu praksu. A o njoj je takođe za *Monitor* govorila profesorica Građevinskog fakulteta u penziji **Jelisava Kalezić** istakavši da nijedan DUP koji je usvojen unazad deset - petnaest godina ne sadrži kvalitetan i funkcionalan plan (mnogi nikakav) mjera evakuacije i zbrinjavanja stanovništva u slučaju razornog zemljotresa. Praksa je i da se gradi u zonama koje su na kartama mikroseizmičke rejonizacije označene kao područja na kojima ne treba graditi. Problem je i što se projektna dokumentacija, posebno velikih objekata ne čuva na način da može da posluži u razne svrhe u slučaju zemljotresa: bezbjedno otkopavanje zatrpanih, procjena mogućnosti sanacije objekata, planovi rušenja i uklanjanja u slučajevima veće destrukcije i dr.

„Crna Gora je zaboravila iskustvo aprilskog zemljotresa, a taj je zaborav rezultatanta pohlepe investitora, nebrige institucija i pomanjkanja stručne etike”, zaključuje Kalezić.

Generalni direktor Direktorata za vanredne situacije **Mirsad Mulić** ubjeđuje javnost da Crna Gora ima kapaciteta za prvi odgovor, koji je najvažniji, u slučaju razornog zemljotresa. Kaže i da smo u proteklih 10 godina uspjeli da izgradimo sistem koji može dati brz odgovor, ali da bi ipak bilo neophodno angažovati i međunarodnu pomoć.

Seizmička opasnost

Iz Sektora za seizmologiju prosljedili su *Monitoru* izvode tzv. Makroseizmičke rejonizacije Crne Gore iz 1982. godine. Karte seizmičke regionalizacije izradio je tadašnji Republički seizmološki zavod Crne Gore u saradnji sa Zavodom za geološka istraživanja SR Crne Gore i Institutom za zemljotresno inženjerstvo i inženjersku seizmologiju iz Skoplja.

Karta seizmičke rejonizacije 1982.

Karta seizmičke rejonizacije 1987.

Karta očekivanih intenziteta za povratni period od 200 godina izdvaja nekoliko aktivnih i potencijalno aktivnih seizmogenih zona:

- južni, primorski region, Ulcinjsko-skadarska, Budvanska i Boko-Kotorska zona, sa mogućim maksimalnim intenzitetom u uslovima srednjeg tla od devet stepeni MCS skale,
- Podgoričko-Danilovgradska zona sa mogućim maksimalnim intenzitetom od osam stepeni MCS skale,
- Središnji dio Crne Gore sa sjevernim regionom, uključujući Nikšić, Kolašin, Žabljak i Pljevlja, sa mogućim maksimalnim intenzitetom od sedam stepeni MCS skale i
- Izolovana seizmogena zona Berana, koja može generisati zemljotrese sa maksimalnim intenzitetom od VIII stepeni MCS skale.

Sa stanovišta dugoročne prognoze – što je period za koji se iskazuje seizmička opasnost duži (tzv. povratni period zemljotresa) to je veličina te opasnosti veća ukazuje da se za 500 godina mogu desiti rijetki i vrlo jaki zemljotresi.

Arhitekta u penziji **Novak Jovović** nedavno je gostujući na

TV *Vijesti* kazao da se „nije smjelo desiti to što se dešava da imamo jako koncentrisanu izgradnju, da imamo vrlo bliske fizičke strukture, nemogućnost efikasnog intervenisanja u slučaju potrebe – pristup kola, evakuacija, pomoć...”

Kako je sve to naša realnost, **Srdan Janković**, profesor Građevinskog fakulteta u Podgorici, izjavio je za TV *Vijesti* da je danas seizmološki rizik veći nego 1979: „Danas bi sličan zemljotres kao 1979. izazvao znatno veći broj žrtava i znatno veću materijalnu štetu”.

Možemo samo da se nadamo da neće skoro.

Predrag NIKOLIĆ

TEA GORJANC-PRELEVIĆ, DIREKTORICA HRA

Smjena Gorana Đurovića je nezakonita

Smjene oba člana Savjeta RTCG, kao i Darka Ivanovića iz Savjeta AEM, izvedene su kao „blic krig” protiv predstavnika građanskog društva u javnim institucijama vrlo važnim za slobodu medija. Brzina kojom je to izvedeno – u oba slučaja se nije čekalo ni da odluke Agencije postanu pravosnažne, kao i razmjere pravnog nasilja – ignorisani su zakoni po kojima su jedino mogli biti smijenjeni – ukazuju na politički obračun

MONITOR: *Pritisak vlasti na RTCG u fokusu je javnosti. HRA je ocijenila da je predlog Administrativnog odbora da se sa pozicije u Savjetu RTCG smijeni Goran Đurović nezakonit. Zašto tako mislite?*

GORJANC-PRELEVIĆ: Đurović nije mogao biti razriješen iz razloga koje je naveo Administrativni odbor. Razriješen je zbog „nesavjesnog vršenja javne funkcije”, zato što je prekršio Zakon o sprječavanju

korupcije jer nije prijavio da je obavljao funkciju u poljoprivrednom preduzeću dok je bio član Savjeta. Đurović ne spori da je napravio taj prekršaj, zbog koga će možda platiti novčanu kaznu. Međutim, prekršaj nije takav da on zbog njega može biti razriješen članstva u Savjetu RTCG. Isto tako ne bi mogao da bude razriješen ni da je napravio saobraćajni prekršaj. Razlozi zbog kojih članovi Savjeta mogu da budu razriješeni propisani su samo Zakonom o javnom emiteru RTCG i oni mogu

biti razriješeni samo po tom Zakonu. Jedini približan razlog za razrješenje koji se mogao ticati situacije Gorana Đurovića je da je ta druga funkcija koju je obavljao bila u sukobu interesa sa njegovom funkcijom u Savjetu. Ali nije. Funkcija direktora u preduzeću koje proizvodi salatu očigledno nije imala veze sa proizvodnjom radio i televizijskog programa, pa sukoba interesa nije bilo. To je uostalom i izričito napisano u odluci Agencije za sprječavanje korupcije (ASK).

I Nikola Vukčević, drugi

Trenutno u sistemu ne postoji izvjestan djelotvoran pravni lijek protiv odluke Skupštine, pa očekujem da ćemo se svakako obratiti Ustavnom sudu. Ako ni taj sud ne prihvati da urgentno raspravlja i obustavi izvršenje odluke o razrješenju, obratićemo se Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu. Mislim da oni u ovom slučaju neće imati dileme

nedavno smijenjeni član Savjeta RTCG, smijenjen je pod spornim okolnostima. U njegovom slučaju, u kome je za razliku od Đurovića ASK utvrdila da je prekršio odredbu o sukobu interesa primivši honorar od privatnog preduzeća za snimljeni dokumentarni film, ta odluka nije bila pravosnažna, ali su uprkos tome prvo Administrativni odbor, a onda i aktuelni poslanici i poslanice u Skupštini svejedno požurili da ga smijene. Vukčević protiv odluke ASK-a vodi upravni spor. Nismo stigli da se pravovremeno bavimo njegovim slučajem, zato što on nije bio naš kandidat Univerziteta Crne Gore za članstvo u Savjetu RTCG, dok smo Đurovića kandidovali mi i druge NVO.

MONITOR: *U stvari, po vama, ako dobro shvatam, smjena članova Savjeta mora se sprovesti, da bi bila valjana, u skladu sa Zakonom o RTCG, po kom su članovi ovog upravljačkog tijela i odabrani, što sada nije slučaj?*

GORJANC-PRELEVIĆ: Tako je, Zakon o RTCG je jedini važeći jer je njegova svrha upravo da zaštiti nezavisnost Savjeta RTCG, organa koji je tim zakonom i uspostavljen. U tom Zakonu o RTCG asno piše da članu Savjeta mandat može prestati samo u postupku i iz razloga koje predviđa taj Zakon. S druge strane, čak ni Zakon o spječavanju korupcije,

koji je Skupština zloupotrijebila u ovom slučaju, ne propisuje da je svaki vid njegovog kršenja razlog za razrješenje sa svake javne funkcije.

Smjene oba člana Savjeta RTCG, kao i Darka Ivanovića iz Savjeta Agencije za elektronske medije, izvedene su kao „blic krig” protiv predstavnika građanskog društva u javnim institucijama vrlo važnim za slobodu medija. Brzina kojom je to izvedeno – u oba slučaja se nije čekalo ni da odluke Agencije postanu pravosnažne, kao i razmjere pravnog nasilja – ignorisani su zakoni po kojima su jedino mogli biti smijenjeni - Zakon o RTCG u slučaju Đurovića kao člana Savjeta RTCG i Zakon o elektronskim medijima u slučaju Ivanovića, kao člana Agencije za elektronske medije, ukazuju na politički obračun s dosadašnjom nezavisnom praksom tih tijela i pretenziju ka ponovnom uspostavljanju političke kontrole, što se totalno kosi sa svrhom zbog koje ta tijela postoje. Tu najviše nervira ignorisanje vladavine prava, zato što je to opasan manir kojim se prijeti svim građanima u svim drugim slučajevima za koji politički bude zainteresovana vladajuća koalicija.

MONITOR: *Kazali ste da ćete ako Đurović bude smijenjen „boriti se protiv te odluke svim domaćim i međunarodnim pravnim sredstvima u javnom interesu zaštite slobode izražavanja i pravnog poretka Crne Gore”. Koja su to sredstva?*

GORJANC-PRELEVIĆ: Pravo pitanje. Ovdje se radi o presedanu koji pokazuje slabost pravnog sistema kada je u pitanju pravna zaštita u odnosu na odluke Skupštine i za koji je neizvjesna nadležnost domaćih sudova. Do sada su redovni sudovi negirali nadležnost za sporove povodom pojedinačnih akata Skupštine, a upitna je i nadležnost Upravnog suda. Smatram da trenutno u sistemu ne postoji izvjestan djelotvoran pravni lijek protiv odluke Skupštine, pa očekujem da ćemo se svakako obratiti Ustavnom sudu. Ako ni taj sud ne prihvati da urgentno raspravlja i obustavi izvršenje odluke o razrješenju, obratićemo se Evropskom

sudu za ljudska prava u Strazburu. Taj Evropski sud je organ Savjeta Evrope, organizacije koja veoma drži do nezavisnosti nacionalnih javnih emitera, tako da mislim da oni u ovom slučaju kršenja slobode izražavanja neće imati dileme.

MONITOR: *Ipak, čak i ako se na sudu, ovdje ili van, presudi u korist Đurovića, čini se da je vlast već završila svoj naum kad je u pitanju vraćanje RTCG pod punu kontrolu?*

GORJANC-PRELEVIĆ: Borićemo se za djelotvornu zaštitu koja u ovom slučaju znači obustavu izvršenja odluka o razrješenju. U međuvremenu se nadam da će se svi članovi i članice Savjeta RTCG, uključujući novog predstavnika Univerziteta, profesora medicinskog fakulteta, ponašati profesionalno, sa dignitetom i da će odoljeti političkom pritisku, posebno jer će i sve oči biti uprte u njih.

MONITOR: *Vaše ustavne žalbe u slučaju novinara Tufika Softića, ali i žrtvi policijske toriture i nasilja u oktobru 2015, Mija Martinovića, Branimira Vukčevića i Momčila Baranina - usvojene su. Iako su to bez sumnje značajne odluke, odgovorni u tim slučajevima ipak nijesu sankcionisani. Da li vas to obeshrabruje?*

GORJANC-PRELEVIĆ: Kako kad. Nekad to vidim kao polupunu čašu, nekad kao polupraznu. Ohrabruje to što Ustavni sud prepoznaje evropske standarde i što je spreman da ih primjeni, ali naravno da obeshrabruje

Nadam se da će se svi članovi i članice Savjeta RTCG, uključujući i novog predstavnika Univerziteta, profesora Medicinskog fakulteta, ponašati profesionalno, sa dignitetom i da će odoljeti političkom pritisku, posebno jer će i sve oči biti uprte u njih

Svima jasno da je Crnoj Gori zbog geopolitičkih razloga, posebno za potrebe ulaska u NATO, gledano kroz prste što se tiče poštovanja vladavine prava i uspostavljanja institucija koje su sposobne da obezbijede vladavinu prava

što to nema suštinskog odjeka na državno tužilaštvo, a pogotovo ne na Upravu policije. Međutim, idemo dalje, za Vukčevića i Baranina već spremamo predstavku Evropskom sudu za ljudska prava jer uprkos odluci Ustavnog suda, Crna Gora u liku državnog tužilaštva i policije u zadatom roku opet nije sprovela adekvatnu istragu pa su njihova prava još uvijek nezaštićena.

MONITOR: *EK je u posljednjem izvještaju konstatovala da su institucije pod političkim pritiskom i da nema napretka kad je u pitanju vladavina prava. Ocjena Brisela oštija je nego ikada. Kako Vi vidite rezultate Crne Gore u toj oblasti. Nema napretka, ali da li nazadujemo?*

GORJANC-PRELEVIĆ: Mislim da je svima jasno da je Crnoj Gori zbog geopolitičkih razloga, posebno za potrebe ulaska u NATO gledano kroz prste što se tiče poštovanja vladavine prava i uspostavljanja institucija koje su sposobne da obezbijede vladavinu prava. Komisija u Briselu pokušava da u tome ostane profesionalno dostojanstvena, i jasno evidentira propuste. Što se tiče poštovanja već utvrđenih kriterijuma u okviru poglavlja 23 samo neprocesuiranje ratnih zločina i napada na novinare, zaštita izvršilaca torture i poslednji sistemski napad na nezavisnost javnog servisa dovoljno ukazuju na nesposobnost nadležnih državnih institucija da poštuju vladavinu prava.

MONITOR: *Krajem godine zatvoren je Haški tribunal. Očekujete li da će crnogorsko pravosuđe, čiji su rezultati kad su u pitanju ratni zločini gotovo nepostojeći, nakon zatvaranja Haga raditi išta na tom polju?*

GORJANC-PRELEVIĆ: Sumnjam da će isti ljudi koji sada imaju te nadležnosti nešto uraditi, ali se nadam da neki novi ipak hoće. Ratni zločini ne zastarijevaju, pa iako se broj dokaza prirodno smanjuje, još ih ima dovoljno. Haški tribunal je kontroverzna tema, imao je i uspjehe i neuspjehe, za naše prilike neke stvari su odrađene izuzetno profesionalno i svi koji su hteli, naučili su od tog suda dosta o međunarodnom pravu, međutim, neke strategije tužilaštva i odluke suda bile su razočaravajuće. Ono što je nesumnjivo jeste da mi sami na teritorijama bivše Jugoslavije nikada ne bismo ništa uradili da procesuiramo sopstvene državljane za ratne zločine da nije bilo Haškog tribunala koji su uspostavile, podsjećam, Ujedinjene nacije, i međunarodnog političkog pritiska koji ga je pratio. Dakle, iako se tom međunarodnom poduhvatu ima šta zamjeriti, on jeste doveo do pravde u mnogim slučajevima, dok nadležni državni organi za procesuiranje zločina u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji, pa i Crnoj Gori u rijetkim slučajevima Klapuh i Morinj, ne bi ništa uradili bez tog snažnog međunarodnog primjera i podsticaja da pravo bude primijenjeno.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

Sipaj, ne pitaj

Niko više i ne pita kako to sin dvodecenijskog premijera od države opet dobija posao iz oblasti solarne energije kao jedini ponuđač. Konkurencija je i ovog puta - naprasno odustala. Rođen pod srećnom zvijezdom magičnom, što bi rekao Balašević

Prvog radnog dana nove 2018. godine, Ministarstvo ekonomije objavilo je radosnu vijest – sin dugogodišnjeg premijera **Mila Đukanovića, Blažo**, realizovaće treću fazu Vladinog projekta *Solarni katuni* i ugraditi 54 fotonaponska sistema na crnogorskim katunima. Za taj će posao iz budžeta biti izdvojeno 55 hiljada eura.

Nije bilo iznenađenih. A i nije neka para, pomislili su sigurno mnogi. Crkavica spram miliona porodice Đukanović sa Forbsove liste. Kako god, niko više i ne pita kako to mladi Đukanović od države dobija još jedan posao iz oblasti solarne energije kao jedini ponuđač, jer konkurencija - naprasno odustane. Valjda rođen pod srećnom zvijezdom, magičnom, što bi rekao Balašević.

Posao treće faze *Solarnih katuna*, kompanija Blaža Đukanovića i njegovog poslovnog partnera **Ivana Burzanovića**, BB Solar, dobila je tako što je konkurentska

firma *Elko* DOO iznenada odsutala od cijele priče. Prethodno je Ministarstvo ekonomije, na čijem je čelu **Vladimir Kavarić**, dva puta dodijelilo Đukanovićevoj firmi BB Solar posao nabavke i instalacije solarnih sistema na katunima, ali je oba puta Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki donijela

rješenje o poništenju odluka resora ekonomije zbog kršenja Zakona o javnim

• IZ ŠKOLSKÉ KLUPÉ U MILI-ONÉRE: Blažo Đukanović

nabavkama.

Ministarstvo ekonomije potom odbija obje kompanije, i *Elko* i *BB Solar*, zbog neispravnih ponuda. Na tu se odluku žali Đukanović, a Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki uvažava njegovu žalbu, nakon čega mu Vlada dodjeljuje ovaj posao. *Elko* se žali na odluku Komisije, i onda sasvim iznenada, niko ne zna zašto – odustaje od žalbenog postupka.

Nije to prvi put. Slično se desilo i u maju 2013. godine kada je Vlada objavila poziv za javno nadmetanje za posao postavljanja solarnih panela na tzv. Eko zgradi u Podgorici. Tada se za taj veliki posao, vrijedan gotovo milion eura, javljaju dva konzorcijuma - *ETG group* i *Popović elektro sistem*, i konzorcijum koji su činile Đukanovićeva *BB Solar* i još dvije podgoričke kompanije - *TeleveX* i *Tošković*. Mlađi Đukanović je u to vrijeme bez iskustva u ovom poslu, pa se morao udruživati jer su opisani poslovi obuhvatali i djelatnosti koje njegov *BB Solar* ne pokriva. On se u biznis sa solarnom energijom uključio samo godinu ranije, i to preko projekta Vlade Crne Gore.

Kao i sada, tender za Eko zgradu je najprije obustavljen, jer su ponude bile neispravne. Potom se, opet po istom receptu, na drugi poziv javlja samo konzorcijum u kom je Đukanovićev *BB Solar*. Koji naravno dobija posao. Nije bilo pojašnjenja zašto je od ovog unosnog posla odustao konkurentski konzorcijum koji je zadovoljavao sve stručne uslove. I ne samo to, konzorcijum *ETG group* i *Popović elektro sistem* koji je iznenada odustao, odbijen je na prvom nadmetanju jer su za nabavku i ugradnju panela ponudili tri hiljade više od 816.000 eura koliko je nabavku vrednovala Direkcija, dok je Đukanović, s druge strane odbijen, jer nije imao tražene licence. Ali je na kraju ipak dobio posao. Srećna zvijezda opet, valjda.

Posao treće faze Solarnih katuna, kompanija Blaža Đukanovića i njegovog poslovnog partnera Ivana Burzanovića, *BB Solar*, dobila je tako što je konkurentska firma *Elko DOO* iznenada odsutala

Solarni katuni i Eko zgrada, nijesu jedini poslovi Đukanovićeve kompanije *BB Solar* koje je finansiralo Ministarstvo ekonomije. Tokom 2014. godine, dok je na čelu Vlade bio otac Milo Đukanović, *BB Solar* je uključen u projekat *Montesol*, kao jedna od firmi koja je instalirala solarne kolektore. U taj projekat beskatnih kredita za domaćinstva radi ugradnje solarnih kolektora, koji je Vlada započela početkom 2011, Ministarstvo ekonomije je mladog Đukanovića uključilo naknadno, bez jasnog opravdanja, o čemu je *Monitor* već pisao. Na tenderu 2011. dvanaest kompanija dobilo je licence za taj posao, da bi Ministarstvo ekonomije bez jasnog razloga, 2012. organizovalo novi tender, nakon kojeg je licenca dodijeljena i *BB Solaru*. Takođe,

Ni danas niko ne zna zašto je od posla Eko zgrade 2013. odustao konkurentski konzorcijum koji je zadovoljavao sve stručne uslove, a posao dobio konzorcijum u kom je bio *BB Solar* Blaža Đukanovića koji je najprije odbijen jer nije imao tražene licence

Đukanovićev *BB Solar* bio je uključen i u projekat *Energy wood* Ministarstva ekonomije, kojim se subvencioniraju krediti za domaćinstva za ugradnju sistema za grijanje. Malo po malo, bez iskustva i zahvaljući prvenstveno poslovima sa državom, kompanija Blaža Đukanovića osvaja tržište. Najviše kaplje iz budžeta. Kako je objavio *Dan* u junu prošle godine *BB Solar* je bio angažovan na 13 projekata milionske vrednosti koji su realizovani ili se realizuju. „Vrijednost samo sedam od 13 projekata dostiže milionske iznose a uglavnom su to poslovi koji su im povjereni od države, te ih plaćaju poreski obveznici”, pisao je taj list.

Prema posljednjem finansijskom izvještaju, *BB Solar* posjeduje i značajnu imovinu. Prijavili su 1.777.444 eura, od čega je vrijednost nekretnina 733.161 euro.

Osim projekata sa državom, tu su i subvencije za zelenu energiju. Vlada Mila Đukanovića donijela je uredbu po kojoj građani, preko računa za struju, plaćaju povlašćene proizvođače takozvane zelene energije. I Blaža među njima.

Mlađi Đukanović nije stao na solarnoj energiji. Tokom 2014. godine formirao je i *BB Hidro* i krenuo u poslove gradnje mini hidroelektrana. Do sada je dobio dvije dozvole za izgradnju malih hidroelektrana, ali je od posljednje, na dijelu rijeke Bistrice u području Kolašina, naknadno odustao.

Vladini zvaničnici, kad ih priupitaju za poslove mladog Đukanovića uredno ponavljaju - dobio je posao legalno i zakonito, ne možemo ga odbiti samo zato jer je sin bivšeg premijera. Pa, ono i ne. Tako je kad napraviš sistem u kom pripravnici državnici dospije na Forbsovu listu najbogatijih sa skromne plate, a njegov potomak iz školske klupe dobije milionsku priliku. Tu ne pomažu zakoni.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 2,2 HA

BOGIŠIĆI, TIVAT

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 16 HA

VELIKA PLAŽA, ULCINJ

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI
U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Vjerujem da trgovine mogu naći način da ne podignu cijene“.

**Filip Vujanović,
predsjednik Crne Gore**

Javier Cercas

Španski pisac, koji živi u Kataloniji objašnjavajući zašto piše na španskom:

- Ne birate jezik na kojem ćete pisati, jezik bira vas. To je moj maternji jezik, s njim imam osoban, jak, iracionalan odnos. No, kad bi španjolski nekim čudom iščeznuo, ja bih, bez problema, nastavio pisati na katalonskom. Inzistiram da su katalonski, španjolski i talijanski isti jezici, sve je to loše govoren latinski.

(Jutarnji list)

Nina Vioić

Hrvatska glumica:

- Izlaza apsolutno nema, nema šanse da će sutra na vlast doći netko tko će srediti ovu zemlju. Ako se 25 godina nitko nije htio uhvatiti u koštac s privatizacijom, na primjer, neće nikad. Nema nade. Mi smo generacija kojoj je teško bez nade, zato se treba uzdati u ove nove ljude koji je nisu nikad ni imali. Oni će znati kako. Nadam se.

(Jutarnji list)

Dino Mustafić

Reditelj:

- Ide mi na nerve kada vidim koliko je pametnog svijeta odlučilo da se povuče u svojevrstu unutrašnju emigraciju jer su shvatili da su njihovi javni iskazi potpuno devalvirani, da čak i kada vrlo jasno adresiraju i upru prstom u određene moralne, socijalne devijacije, da na to niko ne reaguje.

(RSE)

Dean Krivačić

Glumac riječkog HNK:

- Sirotinja je ljudima koji su iznad nje bezvrijedna. Njima sirotinjski život ne vrijedi ništa...Pa pogledajte što se danas događa u Siriji i po cijelom svijetu. To je sve promišljeno od velikih korporacija i banaka, a i nafta je u igri. U filmu »Schindlerova lista« Schindler govori da mu je u poslu stalno nešto nedostajalo da financijski uspije, a onda je došao rat... To je velika istina.

(Novi list)

Rastislav Dinić

Filozof iz Niša:

- U Srbiji nije moguć autoritarizam kakav danas imamo u ogromnoj Turskoj i još većoj Rusiji. Vučiću mogu biti uzor članice Evropske unije, Mađarska i Poljska, čiji lideri neće ukinuti ni izbore, ni opoziciju, ali svakim danom šire svoju autoritarnu moć. To isto se dešava i u Srbiji.

(RSE)

Anna - Maria Blind:

Prva laponska školovana glumica o nekadašnjoj diskriminaciji njenog naroda u Švedskoj:

- Bili smo prisiljavani da se odrekemo svoje religije, i običaja i jezika, ali na sreću nisu u tome uspjeli. Mi imamo religiju s božicama, tri su važne božice, i ja sam se potpuno okrenula k tome. Mogu vjerovati da je Isus bio dobar čovjek, ali ne vjerujem u boga kojeg su nam pokušali nametnuti.

(Novi list)

Walter Baier

Bivši predsjednik Komunističke partije Austrije, ekonomista i koordinator mreže Transform! Europe:

- Termin 'iliberalna demokracija' nam može pomoći da bolje opišemo stanje u kojemu još uvijek postoji vladavina zakona, formalno demokratske institucije, no istovremeno one ne funkcioniraju kako su prvotno zamišljene... Autoritarni trendovi, koji su prije nastupali prikriveno, sada nastupaju otvoreno. Hoćemo jaku državu, državu stroge kontrole ulaska, ograničenog pristupa internetu i sl. – to su sada u javnosti mejnstrimizirani zahtjevi.

(Portal Novosti)

ZLATAN STIPIŠIĆ DŽIBONI

Muzičar, o Zdravku Čoliću:

- On je sjajan čovjek, posljednji primjerak izumrle vrste, onih ljudi što kad ih vidiš, oni srce izvade na sto. On mi je strašno ugodno društvo. Te večere i ručkovi sa Čolom, to traje danima. Stalno se jede, on je stalno zabrinut da meni nešto ne nedostaje, stalno nešto donosi, nikad kraja tome.

(Blic)

Vesna Teršelič

Voditeljica Centra za suočavanje s prošlošću Documenta:

- Očekivanja od Haškog suda su bila daleko prevelika, posebno u dijelu njegova utjecaja na procese pomirenja. Tribunal nije prava adresa za izgradnju povjerenja ni za pitanje političke odgovornosti za ratove. Vijeće sigurnosti je, osim što je delegiralo istrage i suđenja tribunalu, i samo trebalo reći nešto o političkoj odgovornosti za ratove, a to je izbjeglo.

(Portal Novosti)

SAŠA LOŠIĆ LOŠA

Pjevač grupe Plavi orkestar:

- Jako je teško postići iskrenost prema samome sebi, pogotovo u ovom vremenu koje te tjera da budeš fejker. Društvene mreže te tjeraju da budeš ljepši i uspješniji nego što jesi, i takav svijet iskrenost tretira kao nešto ranjivo, slabo, nepoželjno.

(100posto.hr)

Vlado Miheljak

Slovenački kolumnista i profesor socijalne i političke psihologije o najavama „hrvatske pomorske invazije“ na Sloveniju zbog spora oko Piranskog zaliva:

- Takvi slučajevi senzibilizuju osobe koje reaguju nekonvencionalno, bez obzira na to da li je riječ o Jošku Jorasu na slovenačkoj ili veteranu Janjiću na hrvatskoj strani. Riječ je o ljudima koji žive ili od sjećanja ili od budalaština... Problem je što iza kulise koju stvaraju takvi tipovi postoji ozbiljan problem, a taj problem svakako nije problem neriješene granice, jer to i nije ozbiljan problem. Najveći problem naših odnosa jeste nesposobnost politike.

(DW)

OPRA VINFRI

Čuvena voditeljka na dodjeli Zlatnog globusa:

- Svi smo svjesni koliko se stvari prikrivaju u medijima. Koliko korupcija i nepravda uzima maha. Koliko su tajne i laži prisutne. Moram da kažem kako cijenim novinare više nego ikada, sada kada pokušavaju da utiču na krupne stvari u ovo komplikovano vrijeme. Govoriti istinu je najmoćnije oružje koje svi mi imamo.

(Blic)

KRALJICA

Plaćanja na rate

BEZ KAMATE SVUDA U SVIJETU!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Vama posvećena

UKUPNI TROŠKOVI ZA KORIŠĆENJE KARTICE:
mjesečna naknada 0,50 €

NAKNADA ZA KUPOVINU NA RATE:

- ✓ Na 6 mjesečnih rata za iznose **do 300 €**
Naknada za transakcije do 300 € je 2,00 € fiksno po rati
- ✓ Na 12 mjesečnih rata za iznose **preko 300 €**
Naknada za transakcije veće od 300 € je 3,00 € fiksno po rati

19905 www.hb.co.me

Bitcoin - novi mjehur od sapunice?

Postoje ljudi s osjećajem za pravi trenutak, koji investiraju tamo gdje drugi vide samo pustinju ili dotrajale garaže. Ispod pustinje su sretnici pronašli „crno zlato“, iz garaža su nastali giganti kao *Apple*, *Google* ili *Microsoft*. Jedan koji je imao pravi osjećaj je investitor njemačkog podrijetla **Peter Thiel**. On je suosnivač poduzeća za plaćanje preko interneta *Paypal*, on je rano investirao u poduzeća kao što su *Facebook* ili *Airbnb* - i postao milijarder.

I njegova uspješna priča se nastavlja. Prema pisanju *Wall Street Journala* jedan od njegovih fondova je kupio bitcoin za 15 do 20 milijuna dolara. I to u vrijeme kad je ta digitalna valuta bila daleko od današnje vrijednosti od oko 15.000 dolara. Uspjeh ljudi kao što je Peter Thiel je dio objašnjenja zašto brojni ljudi - unatoč svim upozorenjima - ne mogu odustati od digitalne zlatne groznice 21. stoljeća.

Joachim Goldberg je stručnjak za psihologiju u ekonomiji i bavi se, među ostalim, motivacijom koja ljude potiče na ekonomske rizike, unatoč svim upozorenjima na opasnost djelomičnog ili potpunog gubitka uloženog novca. „Priče o uspjesima pričaju se među susjedima, neuspjesi se prešućuju. A digitalne valute kao bitcoin obećavaju brzo bogaćenje i ako čovjek ne mora znati nešto o digitalnim valutama.“

Što naravno nije točno. Kritičari ukazuju da iza

bitcoina ne stoji nikakva realna vrijednost. Oni trenutnu euforiju oko digitalnih valuta uspoređuju s tulipanskom euforijom u 17. stoljeću u Nizozemskoj. Ta manija za tulipanima (lalama) smatra se jednim od prvih burzovnih krahova u povijesti. Lukovice tulipana su bile jako tražene. Cijena je zato porasla do nevjerovatne visine. A onda je uslijedio strmoglav

pad.

Joachim Goldberg sadašnju euforiju oko digitalnih valuta uspoređuje s jednim drugim slučajem. Početkom 18. stoljeća otoci u Južnom moru sa svojom egzotičnom robom i sirovinama obećavali su basnoslovne zarade. Trgovačka društva su izdavala dionice čija vrijednost je eksplodirala. „Nitko nije točno znao što oni rade, ali svi su željeli sudjelovati u tomu i profitirati - slično je i danas s digitalnim valutama“, kaže Goldberg.

Ne manjka upozorenja na rizičnost kod trgovine digitalnim valutama. Poznati investitor **Warren Buffet** valute kao bitcoin naziva „prijearom“. Ekonomist i dobitnik Nobelove nagrade **Robert Schiller** upozorava na opasnost pucanja „mjehura od sapunice“ s bitcoinom. A **Joseph Stiglitz**, također ekonomist i dobitnik Nobelove nagrade, zahtijeva čak zabranu bitcoina. To je upravo učinila američka banka *Merill Lynch* unutar svoga koncerna. Ona je zabranila svojim investicijskim suradnicima (ima ih 17.000) da obavljaju investicije povezane s bitcoinom i da provode zahtjeve korisnika glede trgovine s jednim bitcoin-fondom.

Predstoji li pad bitcoina? Tu se razilaze mišljenja stručnjaka. Jer, postoje prognoze koje očekuju rast vrijednosti bitcoina još neko vrijeme. I procjene koje polaze od osjetnog rasta vrijednosti digitalnih valuta. No, jedno je sigurno: vrijednosti bitcoina jako oscilira. Prošle je godine porasla s 1.000 dolara na 20.000 dolara, ali je u prosincu uslijedio snažan pad. U međuvremenu je vrijednost bitcoina ponovo porasla na oko 15.000 dolara.

Čovjek ne mora ići u Silicijsku dolinu da bi susreo profite na bitcoinu kao što je njemački milijarder Peter Thiel. **Hendrik Leber** radi za konzultantsku tvrtku *Acatris* u Frankfurtu. I on je za jedan investicijski fond uložio nekoliko milijuna eura u bitcoin - također u trenutku kad je vrijednost bitcoina bila znatno niža nego sada. I on taj novac namjerava ostaviti u raznim digitalnim valutama. „To su za mene dugoročne investicije“, kaže Leber. On uopće ne pomišlja da to sad proda. Jer, on je jedan od onih koji i dalje vjeruju u osjetan rast vrijednosti bitcoina i sličnih digitalnih valuta. Dosad je, u svakom slučaju, njegova strategija bila uspješna.

Dw.de

Unatoč brojnim upozorenjima brojni ljudi i dalje ulažu u bitcoin nadajući se velikoj zaradi. Neki stručnjaci smatraju da se stvara „mjehur od sapunice“ koji će se brzo raspuknuti. I navode slične primjere iz prošlosti

Najveće ledničko jezero na Balkanu, Plavsko jezero, moglo bi potpuno nestati u narednih 250 godina, ako već sada ne počnu da se preduzimaju hitne mjere na sprječavanju najbitnijih negativnih procesa koji ga vode u tom pravcu.

Ista sudbina, nažalost, čeka i Visitorsko jezero, visoko iznad ovog grada, na vrhu, pjesmom Dušana Kostića opjevanе planine.

To je suština apela koji su ovih dana iz nevladinog udruženja pod nazivom *Sačuvajmo Visitorsko i Plavsko jezero* uputili Vladi Crne Gore, ali i nekim stranim ambasadama u našoj državi.

Predsjednik ovog novoformiranog udruženja **Jugoslav Šekularac** kazao je *Monitoru* da su brošure sa apelima za preduzimanje hitnih mjera odštampane na nekoliko stranih jezika, i osim Vladi, upućene još ambasadama Sjedinjenih Američkih Država, Njemačke i Francuske u Crnoj Gori.

„Očekujemo da naša Vlada i ove tri moćne svjetske sile podrže

Ljepota koja nestaje

NVO „Sačuvajmo Visitorsko i Plavsko jezero“ uputila je ovih dana Vladi Crne Gore apel da preduzme hitne mjere spašavanja Plavskog jezera. Iz ovog udrženja tvrde da to jezero – nestaje

našu inicijativu, i da se, za početak, odmah pristupi izradi studije koja bi pokazala koje su to mjere koje bi trebalo preduzeti da se zaustave i prirodni, kao i procesi čiji je uzrok ljudski faktor“, rekao je Šekularac.

On objašnjava da je na prvoj strani brošure fotografija sa prikazom veličine jezera stotinu godina unazad, odnosno 1913, zatim njegova površina

iz prethodne 2017. godine, i u sredini, sivom bojom, označena površina obične blatne bare koja će ostati najkasnije 2250. godine, ako se nastave negativni prirodni i ljudski procesi.

„Brošuru smo preveli na nekoliko stranih jezika, prvenstveno na jezike zemalja čijim ambasadama smo je prosljedili“, kaže Šekularac.

Ovaj čovjek je, priča, rođen na obalama Plavskog jezera i ono predstavlja njegovu veliku ljubav. Danas živi i radi u Moskvi, i spreman je da pomogne koliko je god moguće u očuvanju najljepših ledničkih jezera.

Plavsko jezero, kao najveće ledničko jezero na Balkanu, nalazi se na sjeveroistoku Crne Gore, objašnjava se u dopisu stranim ambasadama. Ono je stanište rijetkih biljnih i životinjskih vrsta.

U današnjoj formi ono predstavlja geolimnološki rudiment dubljeg i većeg ledničkog jezera koje se nekada pružalo pravcem jugozapad-sjeveroistok. Jezero je nastalo otapanjem lednika u plavsko-gusinskom valovu početkom perioda koji se označava nazivom Halocen.

Tokom Wurmске glacijacije ledeni prekrivalč na Prokletijama je zahvatao prostor od oko dvjesto pedeset kilometara kvadratnih.

Nauka je utvrdila da su se veći lednici iz takozvanih cirkova na sjevernoj i sjeverozapadnoj strani planine spuštali u dolinu Vrmoške rijeke, Grnčara i Vruje. U proširenju kod Gusinja lednici su se spajali, a dalje se lednička masa, debljine i do dvjesto metara, kretala dolinom rijeke ljuče. Ovaj lednik dužine trideset i pet kilometara, završavao se na mjestu gdje je danas Plavsko jezero.

Priroda i ljudi čine svoje. Prema Jovanu Cvijiću početkom prošlog vijeka, odnosno 1913. godine, jezero je imalo površinu skoro pet i po kilometara kvadratnih, što je gotovo tri puta više nego danas. Najveće količine nanosa i takozvanih nutrijenata u jezero dopijevaju rijekom Ljučom, a određene količine potiču sa neposrednog sliva“, objašnjava Šekularac.

Prema mjerenjima koje je 2009. godine uradio Hidrometeorološki zavod Crne Gore, površina jezera je tada iznosila 179,5 hektara, dok je sedamdesetih godina prošlog vijeka iznosila oko 199 hektara.

„To znači da se u posljednjih četrdeset godina površina takozvanog vodnog ogledala Plavskog jezera

U posljednjih četrdeset godina površina takozvanog vodnog ogledala Plavskog jezera smanjila se za oko deset procenata. Za sedamnaest procenata u tom kratkom periodu smanjila se i zapremina jezera, i sada umjesto 7,7 miliona kubnih metara vode, iznosi 6,3 miliona“ – potkrepljuje Jugoslav Šekularac podacima teoriju o nestajanju Plavskog jezera

smanjila za oko deset procenata. Za sedamnaest procenata u tom kratkom periodu smanjila se i zapremina jezera, i sada umjesto 7,7 miliona kubnih metara vode, iznosi 6,3 miliona“, potkrepljuje Šekularac podacima skoro nestvarnu teoriju o nestajanju Plavskog jezera.

U Plavskom jezeru je, bez obzira na ove procese, i dalje prisutan je veliki broj endemskih, endemoreliktnih, zatim reliktnih, ljekovitih i drugih korisnih biljaka.

„Od četrdeset i dvije vrste vodozemaca, čak devet su endemične“, naglašava Šekularac.

On, međutim, upozorava da se Plavsko jezero suočava sa devastacijom zbog nekontrolisanja otpadnih voda, uzurpacije obale divljom gradnjom, zatim zbog neplanske eksploatacije šljunka iz njegovih pritoka, ali isto tako i nekontrolisane sječe šuma.

„Zbog svega toga obraćamo se kako državnim vlastima, tako i predstavnicima stranih zemalja u Crnoj Gori, pozivajući ih da se uključe i pomognu očuvanju Plavskog jezera“, navodi se u apelu.

Šekularac objašnjava da su aktivnosti nevladinog udruženja na čijem je čelu usmjerene u dva

pravca.

„Prije svega tu se podrazumijeva angažovanje lokalne samouprave i državnih organa, uključujući sve mjere inspeksijskog nadzora, u spječavanju dalje devastacije obalnog područja, a zatim prikupljanje sredstava za angažovanje renomirane projektne ustanove u cilju izrade kompleksnog projekta revitalizacije našeg i evropskog dragulja“, piše u dopisu Vladi Crne Gore i ambasadama pojedinih zemalja.

U nekim dokumentima je ranije zapisano da osim dijela Prokletija koji je dobio formalnu zaštitu proglašenjem nacionalnog parka, na teritoriji opštine Plav prepoznati su i drugi lokaliteti za zaštitu biodiverziteta.

Tu spadaju dolina Lima i planina Visitor koji su označeni kao takozvana Emerald staništa, po kriterijumima Bernske konvencije, a time predstavljaju i buduće lokacije Natura 2000 ekološke mreže od značaja za očuvanje biodiverziteta na nivou Evropske unije.

Masiv Prokletija i Plavsko jezero takođe su prepoznati i kao važna staništa za stanovanje ptica, odnosno IBA područja. Planinski dio kao gnjezdilište za više od četrdeset i tri procenta ukupne ornitofaune registrovane u Crnoj Gori, što ga čini najznačajnijim staništem ptica u kontinentalnom dijelu naše države.

Samo Plavsko jezero, kao gnjezdilište ptica močvarica, najveće je stanište ugrožene ptičje vrste prđavac (*Crex crex*).

Dok ističu ove pesimistične prognoze, iz Nevladine organizacije Sačuvajmo Visitorsko i Plavsko jezero kažu da samo zajednički uložnim trudom može da se sačuva prirodna ljepota Plavskog jezera i njegove okoline, i tako istovremeno omogućiti budućim generacijama život u ekološki očuvanoj sredini.

U protivnom, upozoravaju iz ove asocijacije, „svi zajedno bićemo krivci i nijemi svjedoci tihog nestajanja najvećeg ledničkog jezera na Balkanu“.

Tufik SOFTIĆ

Podjele, ne proljeće

Ako DPS riješi da ne kandiduje svoga prvog i jedinog, gotovo je svejedno ko će ga zamijeniti – kad su mogli da izguraju Filipa Vujanovića za predsjednika Crne Gore i Slavoljuba-Miga Stijepovića za gradonačelnika Podgorice, Milica Pejanović Đurišić im dođe - zor delija. Naravno, uz opoziciju kakva jeste

Uprkos tome što se nastavlja serija izbora koja će trajati vascijelo proljeće, na političkoj sceni bilo bi dosadnikavo da nije istraživanja javnog mnjenja. Slabo kad je opoziciona saradnja ovdje cvjetala, kupus koji je nastao u opoziciji nakon posljednjih parlamentarnih izbora nadmašio je sve prethodne. Odnosi među opozicionim liderima mogli bi biti gori jedino kad bi počeli da se biju.

Tu se proljeću teško nadati. Kad, međutim, kao kandidatkinja za predsjednicu Crne Gore, sve potvrđeno istraživanjem, zaiskri **Milica Pejanović-Đurišić** – eto mrvica živosti. Shvati čeljade kako bi se u crnogorskom javnom mnjenju, pažljivim ispitivanjem, mogao otkriti dovoljan procenat onih koji pamte **Ljubicu-Bebu Džaković**, na primjer. Koja, usput, bijaše znatno živopisniji lik od Pejanović-Đurišićeve.

Lideri Demokratske partije socijalista **Milo Đukanović** i Demokratske Crne Gore **Aleksa Bečić**, najbolje su kotirani kandidati za predstojeće predsjedničke izbore, pokazalo je istraživanje Centra za ljudska prava i demokratiju o političkom javnom mnjenju. Direktorica CEDEM-a **Milena Bešić** kazala je da Đukanović ima inicijalnu prednost nad potencijalnim

zajedničkim kandidatom opozicije na predsjedničkim izborima. Ukoliko bi opozicija na predsjedničkim izborima imala zajedničkog kandidata, a vladajuća koalicija kandidovala Đukanovića, 34,3 odsto građana glasali za Đukanovića, a 28,8 odsto za jedinstvenog kandidata.

Nepostojećeg zajedničkog

opozicionog kandidata, prema istraživanju rađenom u decembru prošle godine, glasači opozicije podržavaju snažnom većinom. Snažno i uzaludno. Nema.

Zamišljena podrška zamišljenom kandidatu tek je jedna od zanimljivosti iz istraživanja. Da je Đukanović odličan ili veoma dobar kandidat smatra 39,7 procenata ispitanih, a o Bečiću takvo mišljenje ima 30,1 odsto. I odmah zatim – eto ti Milice Pejanović-Đurišić sa 25,9 odsto.

Za slabije upućene: Milica Pejanović-Đurišić je, prema zvaničnoj partijskoj biografiji, 1997-1998. bila predsjednica Demokratske partije socijalista. To je onda kad je bilo Momir ili Milo. Bila je i poslanica u Skupštini

Crne Gore od 1993. do 2001. godine, zatim ambasadorica državne zajednice Srbije i Crne Gore u Belgiji i Luksemburgu i ambasadorica Crne Gore u Francuskoj. Na funkciju ministarke odbrane stupila je u martu 2012. Vidi se samo kad treba. Njen supružnik **Zoran Đurišić**, koji bi u slučaju njenog izbora, valjda bio prvi gospodin Crne Gore, bio je optuživan pa oslobođen za višemilionsku štetu nanijetu državi lošim poslovanjem *Montenegroerla-jnza* gdje je bio predsjednik borda

• KAKO DALJE:
Duško Marković

• POJAVI SE KAD TREBA:
Milica Pejvanović-Đurišić

direktora. Ako DPS riješi da ne kandiduje svoga prvog i jedinog, gotovo je svejedno ko će ga zamijeniti – kad su mogli da izguraju **Filipa Vujanovića** za predsjednika Crne Gore i **Slavoljuba-Miga Stijepovića** za gradonačelnika Podgorice, Milica im dođe - zor delija. Naravno, uz opoziciju kakva jeste.

U nastavku liste potencijalnih predsjedničkih kandidata su **Duško Marković** sa 25,5, **Dritan Abazović** sa 19, **Marko Milačić** sa 16,8, **Miodrag Lekić** - 14,3, **Ranko Krivokapić** - 11,2 odsto. **Andrija Jovičević** koji je pominjan kao kandidat kojeg bi ostatku opozicije mogao ponuditi Demokratski front privukao je tek 11 odsto anketiranih.

Kada je riječ o rejtingu partija, DPS, prema CEDEM-ovom istraživanju, podržava 39,9 odsto, Demokrate 21,3, Demokratski front 13 odsto građana.

Na listi koja se zove *Prosječna ocjena za političare od 1 do 5* prvi je predsjednik države **Filip Vujanović**, slijede **Aleksa Bečić** pa **Milo Đukanović**, na četvrtom je mjestu lider pokreta URA **Dritan**

Abazović.

Na osmoj poziciji je **Snežana Jonica**. Lideri Demokratskog fronta **Milan Knežević**, **Andrija Mandić** i **Nebojša Medojević** pojavljuju se tek na pozicijama 15, 16 i 17. Iza **Vujice Lazovića** i **Srdana Milića**. Interesantno.

Nijesu zamišljene stvari ponuđene samo ispitanicima u CEDEM-ovom istraživanju. Tu je i zamišljena građanska opozicija koja se uporno nudila javnosti kao treća strana između DPS-a i DF-a. Nikad se nije dalo jasno vidjeti šta je to i ko čini tu strukturu, sad je i takva počela da čili.

Lider Socijalističke narodne

Iako **Monitorovi** izvori kažu da opoziciona vlast u Beranama nije uradila „ništa epohalno“, smatraju da je „epohalno što je zaustavljena pljačka“ i da bi zato bilo „nepošteno da se DPS vrati na vlast“

partije **Vladimir Joković** CDM-u je ovih dana rekao: „Treballo je da se sastanemo i konstatujemo da se više nećemo sastajati ili da ćemo nastaviti razgovore“.

Iz svega što se do sada vidjelo po lokalnim izborima, opozicionari su spremni da sarađuju jednokratno, po potrebi. Tako su, na primjer, u Beranama, u koaliciji sa *Zdravo Berane* ostali zajedno Socijalistička narodna partija i Demokratski front. Oni su pobjednici prošlih izbora u tom gradu, a pridružili su im se Srpska stranka *dr Milovan Živković* i Ujedinjena Crna Gora. Nosilac liste je sadašnji predsjednik Opštine **Dragoslav Šćekić**. Koaliciju DPS-SD-BS predvodi **Bogdan Fatić**.

Malo se lijepog može čuti u Beranama o satelitskim partijama - Bošnjačkoj stranci i Socijaldemokratama i njihovim čelnim ljudima, ali te partije dobijaju određen broj glasova zahvaljujući dejstvu centralne sile koja im ponudi zaposlenja i važne pozicije. U Beranama socijaldemokrate zovu – socijaldirektori.

Iako *Monitorovi* izvori kažu da

Nikad se nije dalo jasno vidjeti šta je to građanska opozicija i ko zapravo čini tu strukturu, sad je i takva počela da čili

opoziciona vlast u tom gradu nije uradila „ništa epohalno”, smatraju da je „epohalno što je zaustavljena pljačka” i da bi zato bilo „nepošteno da se DPS vrati na vlast”.

Kad je već SNP otišao sa DF-om, a Demokrate samostalno sa listom na čijem je čelu **Goran Folić**, rodila se koalicija Demos-SDP sa nosiocem **Mirkom Pavićevićem**. Listu su predali i Građanski pokret URA čiji je nosilac liste ugledni dr **Dragan Labudović**, zatim nezavisna lista *Riječ* sa prvim na listi **Velimirom Đurišićem**, lista *Napredno Berane*, lista *Stranka pravde i pomirenja*, koja je zapravo Bošnjačka demokratska zajednica, kao i Građanska lista *Glas naroda za Berane*.

Lokalni izbori u Beranama i Ulcinju zakazani su za 4. februar.

U Beranama ima 23.750 birača, a u Ulcinju blizu 20 hiljada.

Građani Ulcinja moći će da biraju između osam samostalnih lista i dvije koalicije. „Vrijeme je da Ulcinj krene u brži ekonomski razvoj i bržu valorizaciju potencijala koju posjeduje”, kazao je direktor DPS-a **Tarzan Milošević**. Svi znaju šta u DPS-ovom rječniku znači „valorizacija potencijala”, pitanje je samo koliko je građana Ulcinja spremno da se, iz sopstvenog sitnog interesa, upeca na tu udicu.

Još nijesu minuli baš svi praznici a na jednoj od beranskih stranica na *Facebooku* pojavile su se fotografije sa pitanjem: „Je li ostalo koje službeno auto u Podgorici?”. Čisto da se podsjetimo kako vlast pobjeđuje fer i pošteno.

Miloš BAKIĆ

PREDIZBORNI ULCINJ

Sve se vrti oko DPS-a

Način na koji partije idu na izbore u Ulcinju, najviše odgovara DPS-u koji ne krije želju da konačno dobije predsjednika ove Opštine. DPS-u na ruku ide činjenica da Forca i Demokratska unija Albanaca nijesu uspjele da se dogovore o predizbornoj koaliciji zbog - rasporeda mjesta na zajedničkoj listi

Deset izbornih lista nadmetaće se na izborima 4. februara za povjerenje građana Ulcinja. Skoro 20.000 upisanih birača moći će da bira između osam samostalnih lista i dvije koalicije.

Iz Opštinske izborne komisije saopštili su da su samostalne liste predali Demokratska partija socijalista, Socijaldemokrate, Građanski pokret URA, Socijaldemokratska partija, Demokratska unija Albanaca, Nova demokratska snaga – Forca, Demokrate i Bošnjačka stranka.

Na zajedničkoj izornoj listi biće Socijalistička narodna partija i Demokratski front (SNP i DF – *Za zdravi Ulcinj – građanski, hrabro*), a na listi *Probudi se Ulcinju!* Demokratska partija, Perspektiva i Demokratski savez u Crnoj Gori.

Ovakav raspored najviše odgovara DPS-u koji ne krije želju da konačno dobije predsjednika ove Opštine. I u dosadašnjem sazivu lokalnog parlamenta ova stranka je imala najviše odbornika (devet od ukupno 33), ali je pod pritiskom svoje centrale početkom 2016. godine prepustila čelnu funkciju lideru Force **Nazifu Cunguu**, koji je tada, po drugi put, zasjeo u tu fotelju.

Veoma su male šanse da se Cungu

opet domogne predsjedničke funkcije iako su iz te albanske nacionalne partije saopštili da su „ubijeđeni u pobjedu kao najjača politička partija”.

U DPS-u tvrde da je njihov cilj da preuzmu vlast. „Mislim da je ovo i prilika da kao najjača partija u Ulcinju preuzmемо odgovornost za taj grad i da neko iz DPS-a konačno bude na čelu Opštine”, rekao je politički direktor DPS-a **Tarzan Milošević**.

To je znatno olakšano činjenicom da Forca i Demokratska unija Albanaca (DUA) **Mehmeta Zenke** nijesu uspjele da postignu dogovor o predizbornoj koaliciji zbog - rasporeda mjesta na zajedničkoj listi.

Forca je objavila da nije krivac za neuspjeh pregovora. „Uzastopni naponi za formiranje šire predizborne koalicije sa albanskim političkim

Male su šanse da **Nazif Cungu** po drugi put sjedne u predsjedničku fotelju iako su iz Force saopštili da su „ubijeđeni u pobjedu kao najjača politička partija”

• **INCIDENTI VEĆ POČELI:** Službenik Opštine Ulcinj Muhamet Nika polomio propagandni materijal Građanskog pokreta URA

partijama su, nažalost, naišli na nedostatak volje kod drugih aktera“, saopšteno je iz te stranke. U Uniji, međutim, navode da je ponuda Force bila ponižavajuća i da nije ostavljala prostor za dogovor.

A Forca i DUA su na posljednjim parlamentarnim izborima, u oktobru 2016. godine, uz Albansku alternativu, činili predizborni savez *Albanci odlučno*. Sa jednim osvojenim mandatom u Skupštini Crne Gore, one su postale dio vladajuće koalicije. Dobili su funkcije potpredsjednika državnog parlamenta, ministra za manjinska i ljudska prava, te još nekoliko drugih funkcija.

No, samo godinu kasnije, savez tih albanskih stranaka je praktično na izdisaju. Pokazalo se to i u novembru, kada su održani izbori u Gradskoj opštini Tuzi, a, evo, i u Ulcinju.

Očuvana je koalicija koju su na prošlim lokalnim izborima u

Ulcinj u činili Demokratska partija (DP) **Fatmira Đeke**, Građanski pokret *Perspektiva* **Amira Holaja** i Demokratski savez u Crnoj Gori **Mehmeda Bardhija**.

„Zadovoljni smo što ćemo na predstojećim izborima nastupiti sa našim tradicionalnim partnerima. Naš savez je veoma dobro funkcionisao i u prethodne četiri godine i uvjereni smo da će tako biti i ubuduće“, kaže Đeka. On navodi da je to značajnije ukoliko se zna da ostale albanske nacionalne stranke nastupaju samostalno i da će to dovesti do rasipanja glasova. „Da su koalicije znak zrelosti, pokazuje možda i činjenica da u Beranama, gdje se izbori takođe održavaju 4. februara, polovinu lista čine koalicije“, tvrdi lider DP-a.

On se nada da će koalicija koju predvodi biti dio buduće lokalne vlasti. Iz DPS-a su saopštili da će postizborni savez praviti sa partnerima sa centralnog nivoa

navodeći da je to očekivano, jer će se na proljeće održati predsjednički i izbori u većini drugih gradova, uključujući i Podgoricu.

Prethodne četiri godine u Ulcinju obilježile su razmirice i međusobna optuživanja između najvećih albanskih stranaka, Force i Demokratske partije, pa se očekivalo da će predizborna atmosfera u Ulcinju biti naelektrisana.

Da će biti i incidenata, pokazao je slučaj koji se dogodio u utorak kada je službenik Opštine Ulcinj **Muhamet Nika** polomio propagandni materijal Građanskog pokreta URA čiji su funkcioneri neposredno prije toga predali listu za izbore. Osnovno državno tužilaštvo u Ulcinju pokrenulo je izviđaj protiv Nike, i ovaj slučaj okarakterisalo kao „onemogućavanje predaje izborne liste“ uz remećenje javnog reda i mira. U URA smatraju da ovaj incident mora brzo dobiti sudski epilog kako bi se spriječio nastavak „najprljavije predizborne kampanje u istoriji Ulcinja“.

Predizbornu atmosferu obilježavaju takođe najave velikih investicija, u čemu prednjači gradonačelnik Cungu. „Nakon što je vraćena imovina u Valdanosu i granica morskog dobra na šest metara, te stabilizovane finansije (sa dugom Opštine od preko 10 miliona eura!), na red su došli marina i stadion“, ironično je prokomentarisao predsjednik Opštinskog odbora URA **Omer Bajraktari** navodeći da se građanima Ulcinja servira „cunami lažnih obećanja“.

On je istakao da bi, za početak, bilo dobro da se napravi barem dizalica za barke na Maloj plaži. A ona staje oko deset hiljada eura. Samo u prošloj godini Opštini je od ostvarenih prihoda u zoni morskog dobra na teritoriji ove lokalne samoprave preusmjereno oko 650.000 eura.

Istovremeno je realizacija budžeta Opštine iznosila tek nešto preko 40 odsto od plana!? Sa takvim planiranjem i rezultatima, razvoja Ulcinja nema i ne može biti.

Mustafa CANKA

Uzastrašujućim statističkim podacima, prema kojim na stotine Kolašince godišnje napusti svoj grad, ostanu neprimijećeni oni, drugačiji primjeri. Nekolicina poslovnih ljudi i zanatlija doselili su u ovaj sjeverni gradić i uspjeli da ga za kratko vrijeme promijene nabolje. Došli su iz drugih gradova, država, pa i kontinenta, vjerujući da će u toj varoši uspjeti da vode uspješne poslove i srećno žive. Nijesu se, pričaju, pokajali. I neće odustati.

Svi oni kažu da vjeruju u Kolašin, bez obzira što realno posmatraju i poslovni ambijent i druge uslove koji su ih dočekali na sjeveru Crne Gore. Smatraju da je više mogućnosti od prepreka i da je to prednost ovog malog grada na sjeveru. Svojim primjerima, ističu, žele da ohrabre i mještane na sličan stav i više preduzetničkog duha. Takođe, cilj im je i da ohrabre i pruže podršku onima koji ne žele da odlaze iz grada.

Pred novogodišnje praznike **Jasmina Salihović**, uspješna poslovna žena iz Švajcarske, odlučila je da će veći dio godine sa porodicom živjeti u Kolašinu. I da će vještine „vlasnice najvećeg virtuelnog švajcarskog hotela“ primijeniti i u Kolašinu. Ta mlada žena i majka troje djece, veliki uspjeh postigla je sama na švajcarskom tržištu nekretnina.

„Vjerujem da mogu u ovom gradiću da budem srećna i uspješna. Mislim da ljudi koji ovdje žive često zaborave koje ih bogastvo okružuje i koje sve mogućnosti imaju. Naučena sam da tražim bolju stranu u svemu, a u Kolašinu mi to nije teško. Imam na umu nekoliko poslovnih projekata od kojih će koristiti imati i Kolašinci i ja. Za sada uspijevamo da nađemo zajednički jezik, a ne sumnjama da će drugačije biti i narednih godina”, priča ona za *Monitor*.

Namjera joj je da pomogne, prije svih, ženama da započnu svoje poslove i da afirmišu ručnu radinost sjevera Crne Gore. Planira i da se bavi izgradnjom i iznajmljivanjem

Vide mogućnosti umjesto prepreka

Nekolicina poslovnih ljudi i zanatlija doselili su u Kolašin i uspjeli da ga za kratko vrijeme promijene nabolje. Došli su uvjereni da će u toj varoši voditi uspješne poslove i srećno živjeti. Nijesu se, pričaju,

• ŠVAJCARSKA ISKUSTVA U KOLAŠINU: Jasmina Salihović

kuća za odmor, što je već radila u Švajcarskoj. Prvi projekat, Božićni bazar, koji je, kako kaže, poklonila svojim novim sugrađanima, dobio je odlične ocjene i od turista i od onih koji su na njemu besplatno izlagali. U suvenirnici, koja će uskoro biti otvorena, takođe nudiće dio autentičnih proizvoda kolašinskog kraja.

Slično njoj, u Kolašin su prije nekoliko godina došli i uložili kapital **Vlado Rubežić** i njegova supruga **Jelica Simić**. Za samo par godina njihovo preduzeće *Kolašin Energy* postalo je vrlo poznato na sjeveru Crne Gore. Novac uložen u proizvodne programe Rubežić je zaradio tokom minulih decenija u Bocvani. I pored toga

što na desetine Kolašince živi od prodaje drva za ogrjev, niko se, prije Rubežića, nije sjetio da bukvinu prodaje u cjepanicama, složenu i praktično upakovanu. Ta dobro osmišljena poslovna ideja pokazala se vrlo održivom. Do sada je u toj firmi posao i stalna solidna primanja našlo dvadesetak Rubežićevih sugrađana, ali njegovi poslovni planovi su mnogo ambiciozniji. Računa da će u *Kolašin Energy* ubrzo raditi još na desetine Kolašince. U najsavremeniju opremu supružnici Rubežići su do sada uložili na stotine hiljada eura.

Ioni vjeruju u mogućnosti koje pruža Kolašin. Zadovoljstvo im je što su dio kapitala zarađenog u bijelom svijetu vratili u „rodni Vladov grad“. Očekuju da će poslovi koje planiraju donijeti mnogo koristi mještanima.

Firma *Kolašin energy* je u međuvremenu postala vlasnik kompletna imovine FAK-a, najavili su da će u narednom periodu uložiti oko 350.000 eura u zapuštene proizvodne pogone koje su kupili. Proizvodne hale FAK-a su runirane i biće im potrebna detaljna rekonstrukcija, a cilj novog vlasnika je da stvori uslove za postavljanje novih proizvodnih linija.

Otvaranje zanatske radnje u Kolašinu, varoši iz koje se minulih godina, uglavnom, odlazilo, je, tvrdi obučar **Lazar Kuč**, hrabrost i poslovni rizik. Prije njega godinama niko se nije odazivao na pozive lokalnih vlasti, koja je nudila svakom ko odluči da popravljaju obuću Kolašincima, besplatan poslovni prostor. Kuč, priznaje, da se nadao mnogo boljim uslovima, ali i tvrdi

UKolašin su prije nekoliko godina došli i uložili kapital **Vlado Rubežić i njegova supruga Jelica Simić. Za samo par godina njihovo preduzeće Kolašin Energy postalo je vrlo poznato na sjeveru Crne Gore**

Kolašin je na samom početku 2018. godine dobio i prvog časovničara i zlatara poslije mnogo godina. **Nebojša Abramović, koji je taj grad kao dječak napustio daleke 1974. godine, vratio se i otvorio jednu od rijetkih zanatskih radnji u Kolašinu**

da neće odustati.

„Pošto sam znao da u Kolašinu nema obučara, riješio sam da taj posao ja počnem. Ranije sam se bavio nečim drugim, a u ovom gradu sam, priznajem, zatekao znatno drugačiju situaciju, od onog što sam ja planirao. Ovdje sam boravio samo tokom ljeta, pa mi se činilo da je mnogo više ljudi, pa i prilike da se zaradi. Sada sam već skeptičan u vezi sa svim“ - priča on.

U međuvremenu se preselio iz Podgorice u Kolašin, a ponude svoje radnje značajno obogatio.

Kolašin je na samom početku 2018. godine dobio i prvog časovničara i zlatara poslije mnogo godina. **Nebojša Abramović, koji je taj grad kao dječak napustio daleke 1974. godine, vratio se i otvorio jednu od rijetkih zanatskih radnji u**

Kolašinu.

„Davnašnja želja mi je da se vratim Kolašinu i tu završim svoju karijeru. Rodio sam se ovdje i proveo dio djetinjstva. Zatekao sam drugačiji grad, sa drugačijim navikama i ljudima, ali pun sam vjere da je i u sadašnjem Kolašinu moguće da zanatlija radi i zaradi. Računam da ću imati mušterija, da će me iskustvo i reputacija

starovarošanina, koji dolazi iz zanatske porodice, preporučiti“, kaže zlatar.

Nije Kolašin, kaže Abramović, ono što je bio 70-ih godina prošlog vijeka, ali ni on neće lako odustati. Ukoliko njegova očekivanja budu opravdana, zatvoriće i radnju u Beogradu, čiji je vlasnik već dugo. Njegov ded bio je kolašinski obučar, otac kafedžija, a od zanata se, kakva god da su vremena, kaže Abramović, može živjeti. Gdje god da je živio, ostao je vjeran svom zanatu, nije se „tražio“, ali ni „pronalazio“ u drugim zanimanjima. Tri godine o satovima i nakitu učio je u Trsteniku od jednog starog majstora.

Bilo da ih je Kolašinu privukla nostalgija, prirodne ljepote ili poslovni interes, svi oni koji su započeli poslove u tom gradu tokom minulih nekoliko godina, kažu u lokalnoj upravi, značajna su pokretačka snaga.

Pored toga, što sada imamo nekoliko zanatlija više, ili mogućnost za otvaranje novih radnih mjesta, ti preduzetnici mještanima mogu pokazati kako treba razmišljati i djelovati. Svi oni su donijeli u Kolašin više entuzijazma, sposobnosti da se suoče sa izgovorima, vještinu da prevaziđu ono što ih, eventualno, ovdje sputava. Lokalna uprava, svakako, nastojace da im bude servis kakav očekuju“.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

**RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h**

SKRNAVLJENJE SVETOG JANUARA

Bio sam svjedokom kada je kamarila Karadžićevih maloumnika napustila zasjedanje Skupštine Republike Bosne i Hercegovine u januaru 1992. Slijepo se pokoravajući stranačkoj odluci zastupnici predratnog saziva Skupštine Republike Bosne i Hercegovine iz redova Srpske demokratske stranke već su tim aktom učinili politički puč za koji je primjerena kaznena odgovornost...

Ali, oni se nisu zaustavili na napuštanju parlamentarnog zasjedanja. Naredni njihov korak bio je diverzija najvišeg stupnja u parlamentarnoj praksi... Karadžićevi, a to znači i sljedbenici đenerala Mihajlovića i Nedića, konstituirali su hitro Skupštinu Srpske republike Bosne i Hercegovine. Time je Srpska demokratska stranka potpompognuta ne samo logistički nego i filozofijom ubijanja, genocida i kulturocida tog 9. januara otpočela masovna istrebljenja Muslimana, Hrvata i svog nesrpskog življa na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine.

Krvavi pir nezaustavljivo je Bosnu i Hercegovinu pretvarao u pepeo, a u mnogim dijelovima, osobito u Podrinju, počela se ostvarivati Karadžićeva fašoidno genocidna prijetnja izrečena sa skupštinske govornice da bi *jednog naroda moglo nestati*...

Dan kad je sve počelo je upravo deveti januar koji danas bh. Srbi, podjednako iz opozicionih i stranaka na vlasti, slave kao *rođendan* Republike Srpske, iako je ona nastala u Dejtonu jednim krajnje nakaradno sklepanim međunarodnim dogovorom koji je na dugi rok spriječio da Bosna i Hercegovina funkcioniše kao sve normalne države svijeta...

Dakle, krajnje tendenciozno se slavi dan početaka ubijanja, paljenja, silovanja i svekolikoga uništenja jedne države i dva naroda, koja su u njoj živjela. O tom i takvom devetom januaru Ustavni sud Bosne i Hercegovine donio je preciznu odluku da se u tom slučaju radi o kršenju Ustava i antidejtonskoj djelatnosti.

Predsjednik Republike Srpske Milorad Dodik je na ovu odluku i kao i na upozorenje visokog predstavnika za BiH Valentina Incka odgovorio karikaturnim postrojavanjima policijskih jedinica i enormnim slavljinama.

Protivljenje cjelokupne demokratske osviještene bh. javnosti najbolje je

politički ubojito, a historijski precizno artikulirao poslanik Predstavničkog doma Parlamenatrne skupštine BiH (PD PSBiH), doktor historijskih nauka Denis Bećirović kada je ovih dana uputio Javni poziv rukovodstvu PD PSBiH Borjani Krišto, Šefiku Džaferoviću i Mladenu Bosiću da se u dnevni red naredne sjednice Predstavničkog doma legalno i poslovnički uvrsti, „Prijedlog zakona o proglašenju 9. januara danom sjećanja na žrtve ratnih zločina i genocida koje su počinili organi samoproglashene i nelegalne tzv. Srpske republike Bosne i Hercegovine/ Republike Srpske“.

Ovaj Bećirovićev prijedlog je istovremeno i način da se spriječe dalji pokušaji uspostave potpuno neustavnog i nelegitimnog *kontinuiteta* Republike Srpske, koji je pravno i ustavno oboriv u svakoj svojoj fazi...

Srpski narod cijeli mjesec januar vjerski i običajno ima ispunjen svečanostima i slavama, pa ga u narodu zovu i *sveti januar*...

Nacionalisti su slavljenjem ovog datuma kao antidejtonske, antiustavne i po druga dva naroda u dejtonskoj Bosni i Hercegovini uvredljivo pozicionirane fašoidne politike uspjeti u najvećoj mjeri oskrnaviti taj sveti januar...

Na potezu je Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, a visoki predstavnik i njegov nalogodavac, Vijeće za provedbu mira, takođe moraju reagirati i to hitnim smjenama...

Jer, kao što su na početku agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu zastupnici SDS-a napravili do danas nekažnjen državni udar na međunarodno priznatu članicu Ujedinjenih naroda, tako danas Dodikova strahovlada prisiljava građane manjeg bh. entiteta da slavljenjem najsramotnijeg dana u povjesti svekolikih, a ne samo bosanskih Srba, daju nove dokaze o fašistoidnoj matrici sa koje djeluju on i njegov SNSD i pridruženi im patuljasti politički trabanti...

Što će se dalje dešavati pokazaće naredni dani, ali prvu polovinu januara i historijski je već obilježila u skupštinskoj proceduri potvrđena inicijativa zasupnika dr Denisa Bećirovića.

Braćo Srbi, skrnavigate *sveti januar*. Ne ide to!

No pasaran!

Piše:
**Gradimir
GOJER**

Srpski narod mjesec januar vjerski i običajno ima ispunjen svečanostima i slavama, pa ga u narodu zovu i sveti januar... Nacionalisti su slavljenjem 9. januara antidejtonske, antiustavne i po druga dva naroda u BiH uvredljivo pozicionirane fašoidne politike uspjeti u najvećoj mjeri oskrnaviti tu svetost

Zemlja bez države

Najkraće – BiH je mjesto koje se ne može definisati. Politokratija u kojoj nacionalistički narativ četvrt vijeka drži stanovništvo u strahu, kao taoce sopstvenih kompleksa. Mjesto u kojem političari smišljaju zakone u hodu, kako bi delali u skladu sa paradigmom - u se, na se i podase

MONITOR: *Jedan od povoda za ovaj razgovor je proslava Dana Republike Srpske (9. januar). Ambasada SAD u BiH reagovala je stavom da je to kršenje vladavine prava i da oni koji to čine moraju odgovarati, jer je Ustavni sud BiH 9. januar kao Dan RS proglasio neustavnim. Kako Vi sve to komentarišete?*

BURSAĆ: Ova proslava je besmisleno, nelegalno trošenje narodnih novaca, zarad jeftinih političkih poena. Dan RS-a je i zvanično neustavan, ali niko se ne obazire na to. Sve ovo nam govori u kakvoj državi živimo. Dabome, Milorad Dodik i klika mu koriste do maksimuma državnu indolentnost. Pa se tako u RS-u, najsiromašnijem dijelu jedne od najsiromašnijih država Evrope organizuje nekakva koledarska povorka, karneval, skup mažoretkinja, poštara i ruskih bajkera. Nadrealno i tragikomično istovremeno.

MONITOR: *Predsjednik RS Milorad Dodik najavio je na toj proslavi donošenje novog ustava koji će biti usklađen sa Dejtonskim sporazumom...*

BURSAĆ: Predsjednik Dodik najavljuje šta god mu padne na pamet. Ne znam kako će donijeti novi ustav koji je usklađen sa Dejtonskim sporazumom, kad već imamo Ustav koji je usklađen. Stvar je u tome što on permanentno krši taj Ustav. Ovo me podsjeća na igricu u kojoj najvisočiji i najjači deran donosi pravila kako mu se čefne.

MONITOR: *Dodik je rekao da želi da RS i Srbija*

budu jedno, a bivši predsjednik Srbije Tomislav Nikolić samostalnost i nezavisnost RS. Kako Vi ocjenjujete te poruke i kako je na njih reagovano u BiH?

BURSAČ: Dodik koristi svaku priliku kako bi se politički samopromovisao. Osim podizanja nacionalnih tenzija, ova izjava nema nikakvu težinu. Jer treba znati da je to čovjek koji je spreman i sa crnim đavolom drugovati zarad ostanka na vlasti. Nikolićevu izjavu, kao čovjeka koji se i dok je bio predsjednik Srbije nije petljao u svoj posao, neću ni komentarisati. Neozbiljno je.

MONITOR: *Na proslavi nije bio predsjednik Srbije Aleksandar Vučić. Šta to znači?*

BURSAČ: To znači da Vučić ne želi, prije svega u očima zvaničnog Berlina izgledati kao pajac. I koliko god mu permanentno pokazivanje pred kamerama bilo mило, čak je i njemu egocentriku bez konkurencije, ova koledarska poluzabava bila ispod nivoa, pa je na istu poslao trećepozivce na čelu sa Nikolićem i ministrom Vulinom.

MONITOR: *Svojevremeno ste kazali da je Republika Srpska po život opasno mjesto, u kojem caruje svakovski kriminal, gdje je sloboda govora misaona imenica, u kojoj ni sloboda misli ne postoji, iz koje ljudi doslovno bježe! Je li se nešto u međuvremenu promijenilo nabolje?*

BURSAČ: Pa promijenilo se sa lošeg na gore. Imate pet, šest najviše slobodomislećih ljudi, koji žive i rade u gotovo nemogućim uslovima. Sa druge strane ljudi bukvalno bježe iz ovog entiteta. Da se razumijemo - niti u Federaciji nije puno bolje, ali RS je ekonomski devastiran. Redovi ispred

Milorad Dodik koristi svaku priliku kako bi se politički samopromovisao. Treba znati da je to čovjek koji je spreman i sa crnim đavolom drugovati zarad ostanka na vlasti

U našem regionu desnica je samo bila uspavana antifašizmom, a sad se kao vampir probudila. Ovdašnji neonacisti i fašisti na koncu imaju uzore u ratnim zločincima koji su za njih heroji. A, kako i ne bi bili heroji kada vlasti zajedno sa oficijelnim medijima upravo to i kažu. Od Praljka do Mladića

slovenačkog konzulata, gdje stoje djedovi zajedno sa unucima, kako bi radili najteže poslove, dovoljno vam govore u kakvoj „ljepoti” živimo.

MONITOR: *Dodik je odlikovao pisca Vladimira Pištala Ordenom Njegoša, koji je to odlikovanje odbio...*

BURSAČ: Pištalo je jedan od rijetkih koji se oglušio i koji je odbio da bude pajac ovdašnjeg režima. Nažalost, za mnoge druge se to ne može reći. Vidite svakodnevno kako se ljudi za nešto pažnje, uncu slave i podsjećanja na stare dane samounižavaju. Od Lazara Ristovskog do Emira Kusturice.

MONITOR: *Kako biste ukratko opisali današnju Bosnu i Hercegovinu?*

BURSAČ: Najkraće - mjesto koje se ne može definisati. Zemlja bez države. Politokratija u kojoj nacionalistički narativ četvrt vijeka drži stanovništvo u strahu, kao taoce sopstvenih kompleksa. Mjesto u kojem političari smišljaju zakone u hodu, kako bi delali u skladu sa paradigmom - u se, na se i podase

MONITOR: *Kakva je po Vašem mišljenju budućnost BiH?*

BURSAČ: Sa ovakvim ljudima na vlasti, da parafriziram Milorada Dodika, BiH je beskonačna privremenost. I to čak nije najveći problem. Problem je što su ovdašnje političke elite stvorile svoju vojsku klonova, samo nesposobniju, sa manje znanja, obrazovanja i moći donošenja

odluka. Pa onda ne postoji niti ona nada kako na mladima svijet ostaje.

MONITOR: *U našem regionu jačaju desnica, četništvo, ustaštvo... Čemu sve to vodi?*

BURSAČ: U našem regionu desnica je samo bila uspavana antifašizmom, a sad se kao vampir probudila. Ovdašnji neonacisti i fašisti na koncu imaju uzore u ratnim zločincima koji su za njih heroji. A, kako i ne bi bili heroji kada vlasti zajedno sa oficijelnim medijima upravo to i kažu. Od Praljka do Mladića, narativ herojike krvnika ovdje živi u punom sjaju zla.

MONITOR: *Za Vas kažu da ste bh. novinar i kolumnista koji u ovom trenutku ima možda i najviše otvorenih prijetnji, zbog izrazito oštrih stavova prema vlastima u zemlji. Ko Vam sve prijeti, a ko Vas brani?*

BURSAČ: (Smijeh) Branim se sam koliko znam. Ne, zaista brane me kako znaju i umiju ljudi iz redakcija za koje pišem. Moram reći i da MUP RS-a zaista radi svoj posao koliko može. A, sa druge strane stoji čitava jedna menažerija likova, od neostvarenih (kvazi)intelektualaca, koji su potražili spas u nacionalizmu, pa do razočaranih, obespravljenih i uniženih, a koji su zadojeni terorijom o stranim plaćenicima i domaćim izdajnicima. Oni naprosto ne znaju kako, kada i gdje kanalisati svoj bijes.

MONITOR: *Kako izgleda današnja medijska scena u BiH. Koliko su mediji profesionalni, koliko ih zloupotrebljavaju političari...*

BURSAČ: Postoje kanali, postoje mediji koji jesu internacionalni i koji baš zbog veličine i snage svojih franšiza mogu biti objektivni spram situacije u ovim našim zabitima. Postoje isto tako relativno mali mediji, koji se snagom, entuzijazmom i iskrenim idealizmom bore za istinu. Pa koliko izdrže. Sve ostalo su više-manje politički, preciznije stranački ili tajkunski fanzini, kojima je jedina svrha PR-isanje za osobe iz političkih ili sivozonskih elita.

Veseljko KOPRIVICA

Upotreba nezadovoljstva

Javnosti nije poznato koja je grupa ili osoba predvodila proteste. To onemogućava vlastima u Teheranu da upru prst na, kako oni kažu, poznate neprijatelje Irana – SAD i Izrael, prije svih. CIA je demantovala umiješanost. No materijale iranskim vlastima za optužbe daje predsjednik SAD-a Donald Trump sa bliskim saradnicim koji su požurili da pruže podršku demonstrantima

Kao i svuda u svijetu, ekonomska pitanja su od velike važnosti i u Iranu, isticali su ljetos u Teheranu sagovornici. Privreda je prevashodna tema za vladu, uvjeravao je gostujuće novinare **Mohamad Taki Roghaniha**, generalni direktor Iranskog instituta za kulturu o medije (ICPI).

„Imali smo veoma duge sankcije protiv Irana koje su nam stvorile probleme. U posljednje četiri godine, za mandata predsjednika **Hasana Rohanija**, vlada je preduzimala dobre korake. No, mislim da je potreban duži period za stabilizovanje prilika,” govorio je Rohani, koji je i glavni urednik *Iranskog dnevnika* u izdanju državne novinske agencije IRNA.

Posljednjeg četvrtka u 2017, poslije mjeseci pojedinačnih protesta po Iranu povodom neisplaćenih plata ili izgubljenih depozita usred bankrota nelicenciranih kreditnih i finansijskih institucija, u petomilionskom gradu Maršadu na sjeveroistoku zemlje izbile su demonstracije, zbog „visokih cijena“. Narednih dana se slično zbilo u drugim gradovima u zemlji, ponegdje i sa sukobima demonstranata i policije.

Prema vlastima, poginula je 21 osoba, među njima i slučajni prolaznici i pripadnici snaga bezbjednosti. Iranski vladini mediji objavljuju da u nekim incidentima sa tragičnim ishodom snage bezbjednosti nisu otvarale vatru već su pogibije počinili „subverzivni elementi“.

Podudaranje

Slučajno ili ne, pobuna nezadovoljnih u Iranu, gotovo se poklopila sa obilježavanjem 40 godina od početka Islamske revolucije.

Poslije 13 mjeseci, vojno najmoćnijeg autokratu na Bliskom istoku cara Mohameda Rezu Pahlavija, najbližeg saveznika Zapada u regionu, je nenaoružana, ali disciplinovana masa građana zbacila po uputstvima njihovih vođa, islamskih sveštenika.

Šah je bio prinužen da 16. januara 1979. zauvijek napusti Iran. Ajatolah Homeni se mjesec dana kasnije trijumfalno vratio u Teheran uz doček više miliona ljudi da predvodi Islamsku revoluciju u zemlji. Posljednja vlada imperijalnog Irana je uskoro okončana.

Prema tvrdnjama vlasti protesti su organizovani putem popularne smartfon aplikacije *Telegram*. Oni za to okrivljuju „kontra-revolucionare“. Iz Irana su slike demonstranata, za koje su strane medijske kuće ponekad tvrdile da ne garantuju autentičnost, zapaljenih kontejnera, demoliranih modernih autobuskih stajališta, obilazile svijet u svečarskim novogodišnjim danima.

Protesti su se stišali nakon snažnog odgovora vlasti. Zvaničnici tvrde da je širom zemlje, koja ima preko 80 miliona stanovnika, u protestima učestvovalo 42.000 demonstranata. Uhapšeno je 3.700, od kojih su neki pušteni. Vlasti tvrde da prave razliku između „zavedenih“ i ubijeđenih „kontrarevolucionara.“ Potonjima prijetе stroge kazne, poručuju zvaničnici.

Protesti demonstranata su se kretali od kritika „visokih cijena“ do zahtjeva za ukidanje Islamske Republike. Čulo se i negodovanje zbog pomoći koju Iran pruža vladama u Iraku i Siriji u borbi protiv tzv. Islamske džave, te Huti Ansarulah pokretu u Jemenu u suprotstavljanju vojnoj intervenciji Saudijske Arabije i nekih drugih zemalja Zaliva. Analitičari iz regiona kažu da takvi slogani nisu novi i da nisu u skladu sa istraživanjima (pored ostalog i poznate američke agencije *Pju*) koja pokazuju da iransko javno mnjenje snažno podržava slanje vojnih savjetnika u pomoć, prije svega, režimu sirijskog predsjednika **Bašara al Asada**.

Posmatračima nije promaklo da su na početnim protestima uzvikivane rijetke parole, kao što je „Smrt Rohaniju“. Mašhad je sjedište konzervativnog imama **Ebrahima Raisija**, najvećeg Rohanijevog rivala na predsjedničkim izborima iz maja 2017. te Raisijevog tasta, radikalnog imama **Ahmada Alamolhoda**, koji je prozivao vladu zbog pitanja poput dopuštanja održavanje muzičkih koncerata. Prema

ovom mišljenju, protesti su eskalirali dan pošto je šef policije Teherana objavio da žene više neće biti hapšene zbog „neprikladnog prekrivanja“ već biti slate na obrazovne časove.

Obraćajući se Rohanijevim konzervativnim rivalima, prvi potpredsjednik Republike **Ešak Jahangiri** je rekao: „Kada je socijalni i politički pokret počeo na ulicama, oni koji su ga pokrenuli neće nužno moći da ga kontrolišu na kraju. Oni koji se nalaze iza takvih događaja, opeći će svoje prste“.

Zapovjednik Korpusa Islamske revolucionarne garde (IRGC) general **Mohamad Ali Džafari** je pomenuo kako je „bivši vladin funkcioner“ možda bio umiješan u početne proteste koji su potom izmakli kontroli. Neki analitičari nagađaju da je riječ o Ruhanijevom prethodniku na mjestu predsjednika **Mahmudu Ahmedinežadu** koji je u neprestanoj

javnoj borbi sa sudskim vlastima zbog slučajeva korupcije nekih članova njegovog nekadašnjeg kabineta.

Kritika zvaničnog Teherana je usmjerena prema pokretu Mudžahedin e-Halk (MKO, Narodni mudžahedini Irana) koji iz inostranstva vodi oružanu borbu protiv Islamske Republike. Slijede nasljednici dinastije Pahlavi koja je oborena u Islamskoj revoluciji 1979. Najveće optužbe su na račun stranih obavještajnih službi i neprijateljskih država. Materijale za to daju i predsjednik Sjedinjenih Američkih Država **Donald Tramp** sa bliskim saradnicima koji su požurili da pruže glasnu podršku protivladnim demonstrantima u Iranu.

Iranski vrhovni vođa **Ajatolah Ali Hamenei** prozvao je SAD i Veliku Britaniju, obećavši da će odgovoriti stranim silama koje, kako je rekao, pokušavaju da sruše Islamsku Republiku. „Iran ima snažne dokaze da su posljednje smrtonosne demonstracije orkestrirane spolja“, rekao je imam Hamnei.

Hamnei je na Twitteru napisao: „Američki zvaničnici bi trebalo da znaju, prvo, da su promašili metu... Drugo, da su nanijeli štetu Iranu posljednjih dana... I trebali bi znati da ovo neće proći bez odgovora“.

Drugi iranski zvaničnici optužili su američku Centralnu obavještajnu službu (CIA) i izraelski Mossad da stoje iza nemira, a Saudijsku Arabiju, sa je, prema njima, finansirala navodne operacije. Direktor

• AJATOLAH ALI HAME-NEI: „Iran ima snažne dokaze da su smrtonosne demonstracije orkestrirane spolja“

CIA **Majk Pompeo** odbacio je ove optužbe, rekavši da proteste vodi iranski narod.

SAD su zatražile vanrednu sjednicu Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija prošlog petka kako bi se raspravljalo o protestima u Iranu. Američka ambasadorica **Niki Hejli** tvrdila je da bi nemiri mogli eskalirati u sukob širih razmjera i povukla je paralele sa Sirijom. „Iranski režim sada je pred upozorenjem: svijet će posmatrati šta radite”, izjavila je Hejli.

Ruski ambasador u UN **Vasilij Nebenzja** uzvratio je da bi, ukoliko bi pozicija SAD bila usvojena, Savjet, takođe, mogao raspravljati o nemirima iz 2014. u američkom gradu Fergusonu zbog policijskog ubistva tinejdžera afroameričkog porijekla ili o američkom gušenju pokreta Okupirajmo Vol strit. Britanija i Francuska ponovile su da Iran mora poštovati prava demonstranata. Francuski ambasador **Fransoa Delatr** izjavio je da „dešavanja u posljednjim danima ne predstavljaju pretnju miru i međunarodnoj sigurnosti”. Kina je takođe opisala sazivanje sastanka kao miješanje u iranska unutrašnja pitanja. Etiopija, Kuvajt i Švedska izrazili su rezervisanost prema najavljenoj diskusiji.

Iranski ambasador **Gholamali Hoshro** osudio je sazivanje sastanka kao „farsu i gubljenje vremena” i izjavio je da bi Savjet bezbjednosti umjesto toga trebalo da se posveti izraelsko-palestinskom sukobu ili ratu u Jemenu.

Nezadovoljstvo u Iranu je realnost. Roghaniha je ukazao da su za oporavak iranske privrede i smanjivanje stope nezaposlenosti, rasprostranjene i među ženama, veoma važne strane direktne investicije (SDI). Procenjuje se da bi Iranu trebalo 30 do 50 milijardi dolara SDI godišnje da bi problem nezaposlenosti bio rješavan. „Na žalost, administracija predsjednika Trampa sprečava priliv investicija uvođenjem novih sankcija Iranu. To nam stvara problem,” kazao je Roghanika.

Posmatračima tvrde da je na protestima uzvikivana i parola - „Smrt Rohaniju”. Mašhad je sjedište konzervativnog imama Ebrahima Raisija, Rohanijevog rivala na predsjedničkim izborima te Raisijevog tasta, radikalnog imama Ahmada Alamolhoda, koji je prozivao vladu zbog dopuštanja održavanja muzičkih koncerata. Protesti su eskalirali dan pošto je objavljeno da žene neće biti hapšene zbog „neprikladnog prekrivanja” već slate na obrazovne časove

Dalekosežno je miješanje SAD u zbivanja i prilike u Iranu još od 1979, praktično otkada je sa vlasti sišla dinastija Pahlavi koja je bila među najbližim saveznicima Vašingtona i Izraela. Od tada je Iran pod američkim sankcijama, blažim ili strožim, a od 2012. je bio i pod veoma strogim sankcijama međunarodne zajednice zbog nuklearnog programa za koji je bezuspješno dokazivao da nije vojni. Iako je sporazum

velikih sila sa Iranom po tom pitanju konačno postignut 2015. godine, američke sankcije su dijelom ostale, a poslije dolaska Donalda Trampa za predsjednika SAD i sporazum je doveden u pitanje.

Administracija Rohani je uspjela da značajno smanji inflaciju koja je u vrijeme njegovog dolaska na predsjedničko mjesto iznosila 40 odsto, a sada je ispod 10. To je postigao dosta strogim neoliberalnim mjerama, a predstoje i dalja smanjenja koja je on nagovijestio u govoru prije dvadesetak dana kada je podnosio predlog budžeta.

Za Iran je dobra vijest što je u tekućoj godini, koja se u toj zemlji završava 21. marta, već ostvaren rast BDP od šest odsto, povećan je izvoza nafte i gasa, i najavljene investicije, naročito iz Azije i Rusije. Pitanje je u kojoj mjeri će remetički politički faktor dozvoliti da to bude prepoznato jer dobri ekonomski pokazatelji poslije niza loših godina ne mogu da daju rezultat preko noći.

Neki analitičari savjetuju vladi predsjednika Rohanija da se umjesto bavljenja mogućim zavjerama konzervativaca ili stranih sila, usredsredi na suštinu nezadovoljstva u javnosti - „visoke cijene”. U krajnjoj liniji, na Rohanijevom timu je da na kreativan način ublaži teret koji pritiska ekonomski front. Najvažniji problem će biti kako da pomiri potrebu za dubokim reformama sa ekonomskim (ne)prilikama u društvu i sa sve nepovoljnijim spoljnim okruženjem.

Milan BOŠKOVIĆ

• SAD PODRŽALE DEMONSTRANTE I TRAŽILE VANREDNU SJEDNICU SAVJETA BEZBJEDNOSTI UN ZBOG ZBIVANJA U IRANU: Donald Trump

Vanzemaljci, konačno?

Piše: **FILIP KOVAČEVIĆ**

Jedno od vječnih pitanja sa kojima se suočava ljudska zajednica je da li smo zaista sami u svemiru. Ima li života izvan ove naše plavo-šarene kugle, koja će, kako je to davno napisao Branko Miljković, jednoga dana „možda biti mina u raskrvavljenom nebu“?

Tom danu smo, kako izgleda, sve bliže i bliže i nije nemoguće pretpostaviti da bi, možda, samo nešto poput iznenadne pojave vanzemaljaca moglo dovesti do ubrzanog prevazilaženja svih ovozemaljskih razmirica i zaustavljanja međusobnog totalnog uništenja. Posebno ako bi ti vanzemaljci bili neprijateljski nastrojeni.

To je uostalom i osnova fabule popularnog američkog filma „Dan nezavisnosti“, a nedavna istorija pokazuje da holivudski filmovi imaju čudnu osobinu da ponekad predvide budućnost. Moguće je da tu nema ničeg misterioznog nego da, jednostavno, isti oni koji finansiraju ove filmove, stoje i iza dramatičnih političkih i ekonomskih zbivanja na planeti. Logično je da ljudi koji posjeduju takvu moć vole da testiraju različite scenarije i da planiraju unaprijed, neki tvrde, i decenijama unaprijed.

Priča se da je prije tridesetak godina jedan poznati univerzitetski profesor, odlično upućen u američke vojno-svemirske tajne, rekao svojim studentima da mu ne bi povjerovali, čak i kad bi im ispričao sve što zna, jer to nikad neće biti na naslovnoj stranici Njujork tajmsa. Volio bih da je taj profesor još uvijek živ, pa da pogleda naslovnicu za 16. decembar 2017.

Tog dana je Njujork tajms objavio članak o postojanju tajnog programa američkog ministarstva odbrane čiji je cilj da prikuplja obavještajne podatke o neidentifikovanim letećim objektima. Glavni rukovodilac programa Luis Elizondo je dao ostavku u oktobru 2017. i odlučio da progovori za javnost. U članku Njujork tajmsa, kao i u kasnijim intervjuima za CNN i ostale krupne američke medije, Elizondo tvrdi da svjedočenja i materijali koje su njegovi saradnici i on prikupili od početka rada programa 2007. godine do dana njegove

ostavke nedvosmisleno ukazuju na to da je američka vojska, u obavljanju svojih regularnih dužnosti, više puta došla u kontakt sa letećim objektima koji koriste nepoznate napredne tehnologije čije funkcionisanje protivrječi zakonima aerodinamike i kojima ne raspolaže nijedna strana država.

Portal Njujork tajmsa je, uz članak, postavio i dva video zapisa koja im je dostavio Elizondo i koja su snimljena iz pilotske kabine vojnih aviona. Na zapisima se čuju glasovi pilota koji uzbuđeno komentarišu ono što vide ispred sebe, a to je sferičan objekt koji se kreće velikom brzinom i izvodi komplikovane „piruete“ u vazduhu. Kasniji intervju sa jednim od pilota potvrđuje da je zapis istinit. Isto su potvrdili Njujork tajmsu i neimenovani izvori iz američkog ministarstva odbrane.

Sva ova dešavanja imaju i ozbiljnu političku pozadinu. Senator Hari Rid, jedan od najmoćnijih američkih političara, lider Demokrata u Senatu od 2005. do 2017. (kada se penzionisao poslije trideset godina u visokoj politici), izjavio je da je upravo on, sa još dvojicom senatora, insistirao da se ovaj tajni vojni program podrži iz budžeta. U intervjuima koje je dao poslije članka u Njujork tajmsu, Rid je izjavio da savremena nauka ne može da objasni postojanje ovih objekata i da javno poziva Kongres da otvori istragu i organizuje formalna svjedočenja pod zakletvom. To znači da je ovo tek početak političkog procesa koji bi mogao da rasprši u prah sve ono što mislimo da znamo o počecima i razvoju ljudske zajednice, pa i nastanku života uopšte.

Ukoliko se zaista potvrdi da „nismo sami“ (mada nije jasno čija se potvrda čeka – Donalda Trampa, Vladimira Putina, kraljice Elizabete, pape Franja...) i da je „naučna fantastika postala naučna činjenica“ (kako, u jednom tajnom izvještaju, tvrdi Pentagon), onda nas, kao ljudsku zajednicu, čeka detaljno preispitivanje svih životnih osnova. Jesmo li spremni za to? Ili ćemo rađe nastaviti istim tempom ka nuklearnom Armagedonu?

Ukoliko se a
potvrdi da
„nismo sami“ i
da je „naučna
fantastika
postala naučna
činjenica“
(kako, u
jednom tajnom
izvještaju, tvrdi
Pentagon), onda
nas, kao ljudsku
zajednicu,
čeka detaljno
preispitivanje
svih životnih
osnova. Jesmo
li spremni za
to? Ili ćemo
rađe nastaviti
istim tempom
ka nuklearnom
Armagedonu

MIRJANA MEDOJEVIĆ, REDITELJKA

Glumac je srce teatra

Glumca doživljam srce
srcem pozorišnog
procesa i ukoliko srce
u organizmu (procesu)
nije snažno, onda se
čovjek brzo umara.
A ja volim trke
na duge staze

MONITOR: *Predstava „Zločin i kazna” proglašena je krajem oktobra na festivalu slovenačkog teatra – Boršnikovim susretima za najbolju predstavu u protekloj sezoni u Sloveniji. Režijom ove predstave okončali ste magistarske studije na ljubljanskoj Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT). Kažite nam nešto o predstavi i o nagradi koju je dodijelilo Udruženje pozorišnih kritičara i teatrologa Slovenije.*

MEDOJEVIĆ: Teško mi je da govorim sažeto o toj predstavi. Možda zbog toga što su pripreme podrazumijevale ne samo iscrpno bavljenje romanom, već i cjelokupan moj studij i život u posljednje dvije godine. U procesu rada dogodilo mi se ono što zovemo hemijom. Uspostavili su se složeni odnosi sa romanom, prostorom i glumačko-saradničkom ekipom. Pri susretu sa gledaocima i po odzivima koji su se dogodili u danima i nedeljama nakon toga, shvatili smo da se predstava „pruža” mnogo dublje od

onoga što smo „planirali” i putuje sa ljudima mnogo duže i šire od vremensko-prostornog okvira u kom se događa. Po prvi put sam doživjela duboko intiman i intenzivan odnos sa gledaocem. Mi smo rad na predstavi nastavili, a nastavljamo i naše putovanje sa Dostojevskim. U proširenom sastavu doduše – pridružio nam se još jedan dio glumačko-saradničke ekipe. Radićemo *Zleduhe*. *Zločin i kaznu* doživljam kao prvi dio tog diptiha. Nagradi smo se svi obradovali, naravno.

MONITOR: *Koliko Vam je ovo priznanje otvorilo vrata za dalji rad u Sloveniji?*

MEDOJEVIĆ: Po ispitnoj premijeri dobar glas o predstavi se brzo proširio, i maltene preko noći sam se osjetila veoma povezana sa pozorišnim svijetom ovdje. Desilo se spontano i nenasilno.

MONITOR: *Studirali ste FNP u Podgorici, FDU na Cetinju, magistrirali u Ljubljani. Koliko se tamošnji sistem studiranja razlikuje od našeg?*

MEDOJEVIĆ: Kvalitet studija režije je suštinski u vezi sa profesorom predmeta režija. Tomi Janežič je vjerovatno jedan od najboljih pozorišnih pedagoga na ovim prostorima. Svjesna sam da bih za takav studij, na kom je vrhunski profesor u potpunosti skoncentrisan na taj razvoj (bila sam jedina na klasi), prava rijetkost svugdje u

svijetu. I čini mi se, da sam prostor i vrijeme koje mi je velikodušno pružio, veoma smisleno iskoristila. Talenat je preduslov, i ukoliko ga nema, niko vam ne može pomoći. Ukoliko talenat postoji, onda će

u Zetskom domu bila je premijera predstave „Sin”, koju je postavio Mirko Radonjić, po Vašem tekstu. Koliko ste kao reditelj, a koliko kao pisac zadovoljni predstavom?

MEDOJEVIĆ: Mirko i ja smo

studirali zajedno, i vrlo smo bliski prijatelji. Rad na predstavi *Sin* vidjeli smo kao mogućnost da kreativno stavimo u pogon sve kvalitete našeg odnosa. Prije svega mislim na otvorenost i iskrenost koju imamo jedno prema drugom,

njegov razvoj zavisiti umnogome od vještina kojima vas uči učitelj.

MONITOR: *Ima li razlike u odnosu i pristupu kulturi i umjetnosti u Sloveniji i Crnoj Gori?*

MEDOJEVIĆ: Institucije koje se bave kulturom susušinski (u smislu razlikovanja bitnog od nebitnog), nefunkcionalne su na sličan način. Okoštale su i zatvorene. To što za mene čini bitnu razliku, i zbog čega mi ovaj pozorišni prostor trenutno jako prija su izvanredni glumci koji žele da rade sa mnom. Glumca doživljam srcem pozorišnog procesa i ukoliko srce u organizmu (procesu) nije snažno, onda se čovjek brzo umara. A ja volim trke na duge staze.

MONITOR: *Krajem novembra*

a i u odnosu prema radu. Sigurna sam da se tekst razvio zbog moje svijesti o tome da će ga režirati baš Mirko. Željela sam da dobije što je moguće potpuniju i kompleksniju verziju, i zato sam u mjesecima prije početka proba tekst razvijala i dalje. Ta predstava ima mnogo svojih kvaliteta, a ovih dana čitam i da je kritika to prepoznala. Radujem se tome. Radujem se, jer se tom predstavom desilo pozorište, a desi se rijetko. To što je predstava nastala po mom tekstu, manje je važno.

MONITOR: *Kako ocjenjujete kulturnu scenu Crne Gore, ima li pomaka nabolje?*

MEDOJEVIĆ: *Toliko je loše da mora biti gore*, bio je naslov intervjua koji je vašem nedjeljniku prije dvije

Ove sezone režiram **Majstora i Margaritu** po romanu M. Bulgakova, i već pomenute **Zleduhe**, po romanu F. M. Dostojevskog. Uz to, imam priliku da se razvijam i kroz neku vrstu master class-a sarađujući sa Tomijem Janežičem i Jernejem Lorencijem na njihovim predstavama

Toliko je loše da mora biti gore, bio je naslov intervjua koji je vašem nedjeljniku prije dvije godine dao Ljubo Đurković. Čini mi se da je njegova slutnja odgovarala tome šta se u kulturi događalo od tada pa do danas. Nažalost. Prosječni veličaju sebe, dok daroviti sjede u zapečku, poručuje nam Đuro Šušnjić. Izgleda da me pokušaj odgovora na ovo pitanje neprekidno vodi u citate

godine dao Ljubo Đurković. Čini mi se da je njegova slutnja odgovarala tome šta se u kulturi događalo od tada pa do danas. Nažalost. Prosječni veličaju sebe, dok daroviti sjede u zapečku, poručuje nam Đuro Šušnjić. Izgleda da me pokušaj odgovora na ovo pitanje neprekidno vodi u citate.

MONITOR: Na čemu trenutno radite, da li dalji profesionalni angažman vežete za Crnu Goru ili Sloveniju?

MEDOJEVIĆ: Ove sezone režiram *Majstora i Margaritu* po romanu M. Bulgakova, i već pomenute *Zleduhe*, po romanu F. M. Dostojevskog. Uz to, imam priliku da se razvijam i kroz neku vrstu master class-a sarađujući sa Tomijem Janežičem i Jernejem Lorencijem na njihovim predstavama. Do oktobra ću, uz kratke pauze, neprekidno biti u nekom od pozorišnih procesa. To mi se čini u ovoj fazi mog života veoma smisljeno, jer uz vođenje svojih proba, imam priliku da učim od vjerovatno dva najbolja reditelja u ovom dijelu Evrope. Do oktobra, moja adresa je u Ljubljani. Nakon toga ćemo vidjeti.

Predrag NIKOLIĆ

Što je Harrison bio u Beatlesima, Lucić je bio u Feralu

Otišao je Predrag Lucić, jedan od velikana novinarstva, osnivač *Feral Tribuna*, pisac i dramaturg. Kad odlaze najbolji, naše zastave ne smiju biti na pola koplja. To što smo hodili ovom zemljom kad i Predrag Lucić, obavezuje da bar tren budemo veći od sebe. Sklopio je oči onaj koji je svojim životom posvjedočio - nije to mala stvar biti čovjek. Prenosimo tekst Lucićevog saradnika i prijatelja Draga Hedla

no što je George Harrison bio u *Beatlesima*, Predrag Lucić bio je u *Feral Tribuneu*. Samozatajan i marljiv po vlastitom izboru uvijek malo u drugom planu, ne zbog toga što bi ga tamo netko gurao (jer ondje

nije ni pripadao), već što se sâm tako postavljao.

No, bez njega, bez njegovog novinarskog i satiričkog genija, bez nevjerovatne energije i predanosti poslu, bez topline kojom je zračio, ne bi bilo *Ferala* i ne bi tako

svijetlio, kao što ni bez Harrisona ne bi bilo onakvih *Beatlesa*.

Obojica su oplemenila posao koji su radili: Lucić novinarstvo, satiru i književnost, Harrison glazbu. Obojicu ih je pokosila ista opaka bolest.

S Predragom Lucićem kratko sam radio u *Slobodnoj Dalmaciji* i dugo u *Feralu*. Moguće je, doduše rijetko, naići na ljude koji vas osvoje pri prvom susretu, a onda razočaraju u drugom i onima poslije. Predrag je spadao među one rijetke s kojima svaki novi susret učvršćuje magiju prvog.

Na njegov sam poziv došao u *Feral* i ondje proveo najljepše profesionalne godine, u možda najturobnijem razdoblju za hrvatsko novinarstvo. Bio mi je urednik u redakciji u kojoj se nije osjećala hijerarhija, u kojoj je *Feral* uređivalo sjajno ozračje i pomalo euforični zanos njegovih urednika i novinara, začinjjen iluzijom kako možda ipak nešto možemo promijeniti i zemlju u kojoj živimo učiniti za nijansu boljom.

Predragova solo gitara, poput one Harrisonove u *Beatlesima*, davala je takvom redakcijskom ozračju pečat, toplinu i snagu. Predrag u Splitu, ja u Osijeku, razumjeli smo se savršeno dobro kao da obojica sjedimo u onoj zgradi na Bačvicama na čijoj je fasadi pisalo *Feral macht frei*. Imao je savršen instinkt za prepoznavanje važnih novinarskih tema i nenadmašno umijeće opreme teksta. Poetika njegovih naslova bila

bi zahvalna tema kakve ozbiljne disertacije. Ali uvijek, baš uvijek, nazvao bi i pitao slažem li se s naslovom i opremom. Ne zbog toga što je bio nesiguran, već zato što je silno pažljiv i obazriv i što je znao koliko svakom novinaru znači tekst na kojem bi danima radio.

Ono što me kod njega zbunjivalo bila je blagost njegova karaktera

optočenim kardinalima.

Bio je sjajno obaviješten i bilo je izlišno pitati ga je li pročitao ovo ili ono – zanimalo ga je sve i znao je sve: o rocku, književnosti, sportu, kazalištu, politici... Kroz njegove *Greatist shits*, jedne od kulturnih *Feralovih* rubrika, prodefilirala je galerija neviđenih likova - od akademikâ, političarâ, biskupâ, do saborskih zastupnika i načelnika najzabitijih općina – i njihovih neviđenih gluposti.

Rugao im se i razobličavao ih, onako kako to može samo čestit i pošten, dobar, jako dobar čovjek, čovjek mirne savjesti, bez fige u džepu i putra na glavi. A onda, zajedno s Borisom Dežulovićem opjevao je sve naše gluposti, sav jad i čemer ovog društva, svu bijedu politike, u melodijama sela i Brisela, križa i pršuta, garde i estrade, tora i izbora, do melodija hrvatskog glupišta, u nizu kulturno-odmetničkih nastupa od zagrebačkog Sikirikija, do Europskog parlamenta. Uvijek aktualan, uvijek jednako nemilosrdan.

Kad smo se nakon gašenja *Ferala* razišli kud koji, po raznim novinskim redakcijama, Predrag je otišao u Trafiku *Novog lista*.

I ondje je njegova solo gitara, poput one Harrisonove nastavila „gently weeps”. Nažalost, danas se, zauvijek, posve utišala.

Roditelji znaju promašiti imena koja daju svoj djeci, pa im često, kad odrastu, ne priliče ili su u posvemašnjoj suprotnosti s njihovim karakterom. Predragovi roditelji dali su ime koje mu je savršeno odgovaralo. Stvarno je bio Predrag.

Drago HEDL

i opaka, nerijetko brutalna žaoka njegove satire. No, bilo je to daleko od homo duplexa. Njegov istančan osjećaj za pravdu, poštenje i razboritost, odlike njegova karaktera, naprosto su mu nalogali da se ruga političkom licemjerju i prijetvornosti, primitivizmu, bahatosti, gramzljivosti i raskalašenosti onih koji zagovaraju skromnost i krijepost, a da ga pri tom uopće nije zanimalo radi li se o samozvanim vrhovnicima, general-vodoinstalerima, ili u zlatom

PSI NA JEZERU

Miljenko Jergović
Rende, Beograd

U sobi 119 jednog beogradskog hotela, gost iz Kanade, sarajevski pjesnik Nikanor Nani Mazuth, doživljava moždani udar i pada u komu. Policija i službenici hotela provaljuju u zaključanu sobu i odvoze ga u bolnicu. Zainteresovan za ličnost tajanstvenog gosta, iz puke radoznalosti, recepcionar hotela, Arif Nevzeti, ukucava ime pjesnika u internet pretraživač, pokušavajući da sazna što više podataka o njemu.

Priča se odvija u dva pripovjedna toka. U jednom, pisanom u prvom licu, otkrivamo šta se događa u glavi čovjeka koji je u dubokoj komi. U drugom, pisanom u trećem licu, pratimo mladog Nevzetija i njegovu opsesivnu potragu za činjenicama o životu i djelu Nani Mazutha.

Kroz Arifovo istraživanje saznajemo filtrirane, šture, bez reda složene i nepovezane informacije o Mazuthu koje su dostupne preko interneta, dok se preko fragmentarno razbacanih sećanja komatoznog pesnika, pojavljuje istinita priča o njegovom životu.

Šta je u glavi čovjeka koji se odvojio od stvarnosti, pa spava ili je u komatoznom stanju? Neće baš biti da je u toj glavi ništa. Isto tako, neće baš biti da je sve u košmaru i u neredu, kao što obično jest u literarnim i filmskim prikazima takvih stanja.

KRAJ KULTURE - KULTURA I DRUŠTVO U XX VEKU

Erik Hobsbaum
Arhipelag, Beograd

Testamentarna knjiga jednog od najvažnijih svetskih istoričara modernog doba.

U poslednjim godinama svog života Hobsbaum je istrajno pisao poglavlja knjige o istoriji XX veka iz ugla odnosa kulture i politike i kulture i društva.

Status kulture Hobsbaum vidi kao ključno obeležje jednog vremena.

Knjiga koja se pojavljuje u pravom trenutku, u vremenu kada se visoka kultura nalazi pred najvećim izazovima u svom dugom trajanju.

Knjiga koja opominje i poziva, podstiče i podseća.

SENTIMENTALNO VASPITANJE

Gistav Flober
LOM, Beograd

Kritika je tek nedavno proglasila ovaj roman za najveći francuski roman XIX veka, mada su veliki pisci (Kafka, Prust, Džojls i Hamsun) još ranije ukazivali na neizmernu vrednost ove „povesti jednog mladog čoveka”. Tačniji prevod naslova bio bi „emotivno vaspitanje”, jer je, po rečima Flobera, on hteo da u romanu opište „moralnu, odnosno emotivnu povest svoje generacije, koja će se razvijati od vere u ideala do pesimizma i nihilizma. Frederik Moro živi u začaranom krugu svoje ljubavi prema Mari Arnu, tako da je ovo i „roman lutanja u fatamorgani stvarnosti koja liči na san, a Frederikovi postupci kao da imaju nešto mesečarsko u sebi”. Ta fatalna ljubav obeležava ceo njegov život...

BUT BEAUTIFUL - KNJIGA O DŽEZU

Džef Dajer
CLIO, Beograd

Neobičan i sasvim nov pristup u predstavljanju književnog teksta odvaja ovo delo od uobičajenih zbirki tekstova o džezu. Iako u osnovi izmišljene, sve priče temelje se na stvarnim ličnostima i događajima, a odlikuje ih tanana ravnoteža između činjenica i fikcije. U relativno kratkim epizodama autor uspeva da sažme složene i često tragične životne priče velikana džeza: Četa Bejkera, Lestera Janga, Arta Pepera, Čarlsa Mingasa, Bada Pauela... Svoje junake Dajer prikazuje kao vrhunski, ali jednostrano nadarene, opsednute muzikom u kojoj nalaze jedini smisao. U njihovoj duhovnoj nesređenosti i potpunoj odvojenosti od sveta on nalazi nešto plemenito i dirljivo što pleni pažnju čitaoca i doprinosi da štivo bude zanimljivo i onima koji nisu poklonici ove vrste muzike.

(Ovu rubriku *Monitor* realizuje u saradnji s knjižarom *Karver*)

Izvinjenje

U prošlom broju *Monitora*, uz tekst *Procvjetala divlja gradnja na primorju*, nenamjernom tehničkom greškom objavili smo umjesto fotografije Dušana Vuksanovića, glavnog državnog arhitekta, fotografiju dr Gorana Radovića, profesora na arhitektonskom fakultetu.

Izvinjavamo se zbog toga.

Redakcija *Monitora*

Vlada nešeg zadovoljstva

Radom Vlade Crne Gore nezadovoljno je 47 odsto građana. To je pokazalo najnovije istraživanje Centra za ljudska prava i demokratiju o političkom javnom mnjenju.

Da čovjek ne povjeruje, iako mislim da su podaci tog istraživanja vjerodostojni. Ko to, osim onih iz vrhova vlasti, tajkuna i njihove rodbine i prijatelja može biti zadovoljan životom u ovakvoj privatnoj državi i radom njene Vlade? Zato opravdano sumnjam da učesnici anketa strahuju da se slobodno izjasne ne samo šta misle o Vladi nego i o drugim delikatnim pitanjima.

Evo samo nekoliko najnovijih podataka zašto mislim da ovi podaci nisu objektivna slika rada Vlade. Novu godinu Vlada je građanima Crne Gore čestitala većim PDV-om, skupljom strujom, gorivom, gradskim prevozom... Ove godine porez na dodatu vrijednost veći je dva procenta, što će najvjerovatnije prouzrokovati povećanje cijena raznih proizvoda i usluga. To će biti strahoviti udar na standard ionako osiromašenih građana. Zato hvala Vladi Crne Gore.

Prema najnovijim podacima broj nezaposlenih u Crnoj Gori, a radi se uglavnom o mladim školovanim ljudima, kreće se oko 50.000. Pitanje je da li je ta brojka tačna, jer su Vlada i Zavod za zapošljavanje prošle godine pronašli rješenje za „smanjenje” visoke nezaposlenosti tako što su uveli nove razloge za brisanje nezaposlenih iz evidencije i pooštrili uslove da bi se neko vodio kao nezaposleni.

I da više ne nabrajam. Samo da

podsetim da iz vlasti svako malo stižu poruke da je Crna Gora lider u regionu u svemu i svačemu. A mi građani dobro znamo u čemu je do Crna Gora lider.

Radovan Nedović
(elektronskom poštom)

Petarde poskupljenja

Vlada se i ove godine potrudila da nam kako dolikuje čestita ulazak u Novo ljetno. Poskupilo je gorivo, već dva puta, cigarete, očekuje se talas poskupljenja životnih namirnica

tek da se opet polako privikavamo na stezanje kaiša. Objašnjenja zvaničnika da je poskupio luksuz kao gazirana pića su besmislena. Od njih je jedino besmislenija izjava samozvanog predsjednika Vujanovića koji se nada da se poskupljenja neće desiti.

I pored svega u Novu godinu smo ušli veselo – koncertima, vatrometima i već tradicionalno zaglušujućim odjecima petardi. One nisu poskupjele – 100 komada za dva eura pa pucaj, dok komšijama uši ne utrnu.

Voli naš narod da se veseli i malo mu treba. Još kad bi češće imao povoda. Možda da Vlada dekretom pred svako poskupljenje naredi neko veliko narodno veselje. Da narod kako valja proslavi još jednu rupu na kaišu.

Jelena Dževerdanović
(elektronskom poštom)

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI
Tel/fax: 031 344 244
E-mail: radio.delfin@t-com.me
www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:
Swift Address: RZBAATWW
Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA
Beneficiary's bank:
Party Identifier: 1-55.097.455 EUR
Swift Address: LOVBMEPG
Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56 81000 PODGORICA, MONTENEGRO
IBAN ME25565005010000413202
Name & Address: MONITOR DOO PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb, Podgorica
Kopiju uplate obavezno poslati
na fax: +382 20 242 306 ili na adresu: 81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

ARH. MIODRAG BAJKOVIĆ:
DEVASTIRANJE CRNOGORSKIH MANASTIRA (VII)

Manastir Beška (II)

Monitor će u nekoliko nastavaka objaviti studiju arhitekta Miodraga Bajkovića o devastiranju crnogorskih manastira. Autor je tokom 2004. godine bio član Komisije za utvrđivanje stanja nepokretne baštine kulture Crne Gore, a 2013. godine član Stručnog tima za izradu elaborata o revalorizaciji nepokretnih kulturnih dobara

Znaven i ošeačan odnos do gradnje u prirodnom kontekstu, naših starih majstora-graditelja - rukovođenih onijem nečujnim unutrašnjim »glasom«, koji ka da im je zborio: »Arhitektura je nadogradnja prirode, koja, uz njezino poštovanje i uvažavanje, s prirodom čini cjelinu - samim tijem i ljepotu«, ogleda se i u još nekoliko razloga za izbor baš tih lokacija za gradnju crkava, a posebice kuće-konaka.

Naime, nekadašnji konak je bio tako izgrađen-orijentisan, da je sprva »pred sobom« ima' zapadnu (ulaznu) fasadu crkve Svetog Đorđa, a poznije i crkvu Presvete Bogorodice, to jes, svojom ulaznom fasadom bio je obrnut put crkava(h). Konak je »gleda« crkve - a crkve su »gledale« konak. Takođe, izuzetno je značajno što je stari konak bio primaknut samom brdu i stijenama, koje se, naravno, i danas uzdižu i snažno nadvisuju ostatke njegovih zidova. To znači - da je ovu kuću, iako je bila na dva boja, tako priljubljenu pri brdu, odnosno - veličinu njezinog ukupnog volumena, a posebice vertikalnog gabarita - taj i takav spoj (odnos) prirode i građene strukture, vizuelno činio manjom i »stopljenom« sa okolicom. Upravo tijem, ka i položajem i skromnom veličinom crkve Presvete Bogorodice - crkvi Svetog Đorđa je »dat-ostavljen« značaj dominante u prostoru!

Tačno je da je naniže od Crkve Svetog Đorđa, upraj pri samom Jezeru, »sabijena i zabijena« nekad postojala pomoćna prizemna kuća malijeh dimenzija, koja, uz takvo njezino lociranje, nimalo nije uplivala na generalnu kompoziciju i sliku ovog kompleksa.

Tome se veli - apsolutna cjelina! Kakav mentalni orijentir u

prostoru! I sve je to bilo ostvareno u - longitudinalnoj formi (»potezu«)! To se imentuje - »kunst«!

Kad se osnovni »prostorni koncept« na početku znaveno i logično »postavi« (a tako je i sa procesom projektovanja), onadijer se samo po sebi i do kraja otvaraju i ostvaruju preostala potrebna pravila, a u ovom slučaju to je - osunčanost glavne, ulazne i najduže (jugoistočne) fasade starog konaka.

S velijem razlogom sam se zadržao na potankoj prostornoj analizi konaka iz doba Balšića (u okviru ukupnog manastirskog kompleksa), pa da ovde ne bih prekida ovi segment teksta, odma ću uložiti u analizu novoizgrađenih konaka i ostalih kuća(h) u najnovije doba - doba onoga nepomenika ustoličenog na Cetinje, koji onakav kakav je - nesretniji rob, oni nekad sveti stolovač Svetog Petra Cetinjskog, nažalost - zanaovijek ošporka. Istina je preča od svega!

Vaskoliko umijeće ovdašnjih mediteranskih majstora-neimara, zetsko graditeljsko nasljeđe i ovo blago (i mnoga druga sakralna blaga) crnogorske kulture je za samo deceniju-dvije dobešedno - uništeno! Manastirskom kompleksu su se, bez reda i poretka, »pridale« pet novijih kuća(h) - (nečesovi konaci, pomoćne zgrade i radionice) - od kojih su dvije i na po dva boja, a jedna od njih je izgrađena na cijela 3 m višoj koti terena od kote na kojoj se nalazi crkva Svetog Đorđa. Ustvari, ne mogu samo reć »bez reda i poretka«, a da podrobnije ne pojasnim, jer - iako razbačane, ipak su ove kućerine »poboli« tako da š njima »obigravaju« centralnu crkvu Svetog Đorđa i nekako stvore »kružni oblik prostorne kompozicije«, to jes - »pretvaraju« postojeću izduženu-linijsku formu kompleksa - u kružnu, a stvorenu logiku u prostoru - obrću naopačke. Oklen sad to?

Pa od đavola, pomame i furije današnjih graditelja (glavnina ih je pridošljaka: kako naručioca-investitora i korisnika/ca, tako i izvođača i ostalih »uvezenih umetnika«) - koji se dofatiše našijeh svetinja. Ima i još podešto, razma (osim, liše) - hoteći sve ovdašnje crnogorsko prisvojiti i s ciljem nipodaštavanja isto obavezno »što više i bolje »tamo njihovijem«

dopuniti i/ili prepraviti« i tijem »nadgraditi i nadgornjati« (u stvari - potrijeti), a to je: što pusti ne mogu (iako je u slučaju Beške taj »koncept« teke začet) bez onog u sebi »nepobjedivog i duboko usađenog koda« (koji im tokom 500 godina(h) Turci »uđenuše«) - da se u okolici manastirske crkve mora graditi sa svakoje njezine bande - dakle: treba se dobro »okružiti, utvrditi, zapatat i odbraniti« (posebice došljedno sprovedeno kod Manastira Ždreba(o)nik, Čelija Piperska, itd.).

Glede »arhitekture« ovijeh kuća(h) i njihovog dvornjeg izgleda - treba reć: arhitektura cijelog ovog manastirskog kompleksa je po svojim karateristikama pripadala širem mediteranskom korpusu arhitekture, uz osobenost ovdašnje Zetske graditeljske škole (Zetske romaničke (zapadne) tradicije) - a sad je tu zastupljen malo i »šumadijski stil« (ja mnim i odgovorno ka arhitekt tvrdim - da mu ovde nije mjesta) - malo »arhitektura« dibidus ka sve one na crno izgrađene kućerine po predgrađima bilo koje depresivne balkanske varoši.

Njihovo lociranje i arhitektonsko »oblikovanje«, to jes, uopšte njihovo postojanje na prostoru Manastira Beška - devastira, devalvira i degradira arhitektonske, prostorne

i kulturne vrijednosti istog.

I bez ičesove dalje analize što se ovde učinjelo glede samih crkava - sad već, na osnovu gore opisanih pet kućerina, a sporad nastalih posljedica - mogu slobodno napisat da je nekadašnja slika Manastira Beška na istoimenom školju - zasvagda nestala! Nebilo primijenjeno - to bi izgledalo taman ka da nam iz doma neko ponese-ukrade jednu od najdražih slika izuzetne umjetničke vrijednosti, koju su nam precizno ostavili - teke s tom razlikom što je ona nekadašnja slika Beške, ukradena jednoj državi i cijeloj jednoj naciji, koju su nam Balšići ostavili i koja je šedočila o našoj tadašnjoj zaista značajnoj arhitekturi (kulturi).

A, sve je to (za iste pare) moglo drugačije i to obnavljanjem starog konaka u okviru njegovog horizontalnog i vertikalnog gabarita. Imajući u vidu veliku površinu istog u osnovi, ka i to da se radilo o spratnoj kući - svi postojeći novostvoreni sadržaji, komotno su mogli biti smješteni u gabarite nekadašnjeg konaka.

Stručnjaci zvanične državne institucije »Uprave za zaštitu kulturnih dobara« sa Cetinja - napravili bi projekat rekonstrukcije Balšića konaka ili bi izrada takve dokumentacije bila povjerena nekojem licenciranom projektnom birou, koji bi u skladu sa konzervatorskim i urbanističko-tehničkim uslovima uradio istu. Nakon dobijanja potrebitih saglasnosti, izdata bi bila građevinska dozvola i - sve bi bilo ka u civilizovanim evropskim državama.

Jedino tako je - pravo, zakonima propisano, stručno utemeljeno, arhitektonski kvalitetno, estetski značajno, prostorno neophodno, kulturološki neizbježno i, uz poštovanje slavne prošlosti i ponosnog nasljeđa (a to od nas ištu Vojislavljevići, Balšići, Crnojevići i Petrovići) - jedino vrijedno!

Je li ovo ostvariti bila nečesova velja muka i zadaća i nečesovi osobiti marifetluk?!

(Nastavlja se)

Što Vas je privuklo fotografiji?

Kod mene je sve počelo prije desetak godina, sa planinom i druženjem sa kumom. On fotografisao, ja gledao i kad mi je to dosadilo, riješio sam da i ja probam. Fotografija po fotografija, detalji kojima sam se oduševljavao, kako ja, tako i drugi i eto me - prešlo je u nešto što volim, što je dio mene. Kroz igru i objektiv stvarali smo momente koji su mnogima sa kojima sam se družio po planinama Crne Gore ostavili trajne uspomene. Tako je krenulo, kao hobi i zadovoljstvo. Zahvaljujući mojim prijateljima, 2010. prešla se ta granica amaterskog bavljenja fotografijom. Prihvatio sam izazov i ušao u priču u kojoj smatram da mi fotografi igramo veoma ozbiljne uloge. Koncerti, rođendani, svadbe, seminari i mnogo drugih događaja koje prihvatimo da radimo, traže od nas da ostavimo pečat, koji će te iste ljude i nakon mnogo godina vratiti u taj trenutak. A ti trenuci, osjećanja, pogledi - to je nešto na čemu mi fotografi često „doktoriramo“.

Tada ste, 2010, učestvovali i na prvim izložbama.

U aprilu 2010. ukazala mi se prilika da budem gost na izložbi fotografija *Marina i prijatelji* moje koleginice iz Velike Gradiške Marine Grašilović. Nakon toga i 2013. u saradnji sa umjetničkom grupom *Lucido* iz Bosne i Hercegovine, koju čine muzičari, pjesnici, glumci, plesači, slikari i fotografi, da budem dio međunarodne humanitarne izložbe pod nazivom *Djeca su ukras svijeta* u Beogradu. Od tada spremam i imam u planu da napravim i sam izložbu fotografija, ali je to još uvijek samo moj cilj. Dio materijala je spreman, ali sam koncept se sklapa i mogu samo otkriti da će izložba imati goste raznih umjetničkih pravaca koji će biti svi u jednoj istoj misiji.

Koje su prednosti a koje mane bavljenja profesijom fotografa u Crnoj Gori?

Generalno u moru novih i starijih kolega mali je broj njih koji bi

mogli samo da se bave isključivo fotografijom. Sama oprema je prilično skupa i mi koji godinama gradimo ovaj posao znamo kolika su ulaganja, pa samim tim i nije lako početi samostalno raditi. Međutim, kada se uđe u posao, mnogo toga postaje zadovoljstvo, putuje se i između ostalog upознаš mnogo ljudi, koje bi teško mogao upoznati kroz neke druge poslove.

Bili ste zvanični fotograf regionalnih zvijezda prilikom njihovog gostovanja u Crnoj Gori. Kakva su iskustva?

Bio sam oficijelni fotograf koncerta Đorđa Balaševića u Podgorici 2012. Upoznati Đorđa Balaševića i raditi njegov koncert je priča za sebe. Umjetnik i čovjek koji nas je imao šta naučiti kroz razgovor o svom životu i načinu na koji je uspio.

Nastavio sam da sarađujem sa mnogim organizacijama, radio mnoge događaje i 2013. sam dobio šansu i čast da budem dio tima Sergeja Četkovića, kao oficijalni fotograf njegove turneje *Live Tour Montenegro 2013*, koja se tad održavala u četiri crnogorska grada - Nikšić, Herceg Novi, Bar i Podgorica. Kroz druženje i rad sa Sergejom, od te turneje, počeli smo da sarađujemo i vremenom smo

Ivan Lončar je rođen u Nikšiću, 1977. godine. Djetinjstvo je proveo sa olovkom, crtajući, i na terenu, igrajući basket. A onda je, družeći se sa planinom i prijateljima, zavolio fotografiju. Taj poziv shvata ozbiljno jer su, objašnjava, fotografije nečije uspomene: „Trenuci, osjećanja, pogledi...“, to je nešto na čemu mi fotografi „doktoriramo“. Planira da napravi prvu samostalnu izložbu

postali pravi prijatelji. Za njega mogu reći da je primjer velikog čovjeka. Neko ko i pored svog velikog uspjeha i popularnosti uvijek na prvo mjesto stavlja porodicu i ko uvijek nađe vremena da pomogne, ko zna da cijeni dobro u ljudima i ko je stvarno pravi prijatelj.

Na čemu trenutno radite i koji su planovi?

Uz koncerte, počeo sam da posao fotografa širim na porodične proslave i tu već fotograf mora da bude i umjetnik, da prenese tu emociju, da bude neko ko će na primjer mladence i nakon dugo godina vratiti preko fotografija u taj trenutak. Sve više se traže fotografi koji su drugačiji, koji stvaraju mnogo više od običnih fotografija.

Nadam se da ću uspjeti uskoro realizovati tu svoju ideju o prvoj samostalnoj izložbi. Naučio sam da me kroz život vode emocije ili inspiracija, pa će me odvesti.

Svima koji žele da se bave fotografijom, poručio bih da ne odustaju, da se ne boje i da odlučno krenu. Ne samo klikom na fotoaparatu, već nečim mnogo dubljim, pretvorite osjećanja u djela.

Predrag NIKOLIĆ